

DOKUMENTACJA

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi za 2013 rok

Wstęp

Na wstępie kilka uwag natury wyjaśniającej. Idąc za sugestią, wysuniętą podczas ostatniego Zebrania Walnego, tym razem rozszerzona wersja Sprawozdania została udostępniona w formie publikacji, która ukazuje się na łamach naszego czasopisma „Laski”. Niezależnie od tego, pełne Sprawozdania z poszczególnych placówek Towarzystwa są również dostępne w Sekretariacie Zarządu. Gdyby więc była potrzeba zapoznania się ze szczegółowymi dokonaniem, jest to w każdej chwili możliwe.

* * *

Mimo, iż Towarzystwo nasze jest autonomicznym stowarzyszeniem działającym na rzecz niewidomych, od początków swej działalności jest związane z Kościołem. Dlatego nieobojętne nam są wydarzenia, które wprost wiążą się z tym bliskim nam zakonem ideowym, a będącym jednocześnie istotnym elementem naszej działalności.

W związku z tym warto przywołać na wstępie trzy wydarzenia. Pierwsze, którego byliśmy niedawno świadkami, to kanonizacja Jana XXIII i Jana Pawła II. Wprowadzie to rok 2014, ale trudno byłoby pominąć tę niezwykle okazję do głębszej refleksji, zwłaszcza że spora grupa naszej młodzieży i personelu Lasek bezpośrednio uczestniczyła w tych podniosłych uroczystościach.

Drugie wydarzenie – to odejście do Pana naszego bliskiego Przyjaciela: Prymasa seniora – Kardynała Józefa Glempa.

W styczniu ubiegłego roku żegnaliśmy Go, biorąc liczny udział w uroczystościach pogrzebowych w Warszawie. Wspólnota Lasek w sposób szczególny modliła się i dziękowała za Jego długoletnią służbę na rzecz Kościoła w Polsce oraz za wieloletnią przyjaźń z naszym środowiskiem oraz obecność w różnych bieżących wydarzeniach nie tylko w Laskach, ale także w innych placówkach naszego Towarzystwa.

Trzecim wydarzeniem – ważnym na miarę całego Kościoła Powszechnego – była rezygnacja Benedykta XVI, złożona w dniu 28 lutego, a także 13 marca wybór na Stolicę Piotrową nowego papieża – Franciszka.

W uroczystość świętego Józefa (19 marca br.) odbyła się w Watykanie inauguracja nowego pontyfikatu, podczas której już wówczas uwidocznił się wyraźnie rys franciszkański posługiwania nowo wybranego papieża; idea która i nam jest bliska, zwłaszcza że Matka Czacka, tworząc Dzieło Lasek, wybrała także ideał franciszkański jako inspirację do budowania wspólnoty w oparciu o ewangeliczne ubóstwo i braterstwo.

W nurt rodzenia się nowych wyzwań wpisuje się również wybór Przełożonej Generalnej Zgromadzenia Franciszkanek Służebnic Krzyża. Została nią 6 lipca minionego roku s. Radoława Podgórska, której przy tej okazji życzymy wiele dobrych natchnień Ducha Świętego, aby – realizując założenia Triuno Matki Czackiej, oraz zalecenia św. Franciszka z Asyżu – taką wspólnotę udało się Jej stworzyć, także w szeroko rozumianym Dziele Lasek.

Dziękujemy również Matce Annie Marii Sikorskiej – poprzedniej Przełożonej Generalnej – za wszelkie dobro dokonane w czasie poprzedniej kadencji.

Wśród ważnych wydarzeń nie możemy również pominąć faktu odejścia do Pana (28.10.2013) Przyjaciela Lasek – śp. Premiera Tadeusza Mazowieckiego, którego żegnaliśmy 3 listopada w Warszawie – gdzie odbywały się główne uroczystości pogrzebowe – oraz w Laskach, gdzie został pochowany na naszym cmen-

tarzu zakładowym. Za Jego wierność Ewangelii i środowisku Lasek oraz za całkowite oddanie się na rzecz Wspólnego Dobra, należą Mu się słowa wielkiej wdzięczności. Podobnie jak wspomniany wcześniej śp. Prymas Józef Glemp – był Honorowym Członkiem naszego Towarzystwa oraz został odznaczony medalem „Pax et Gaudium in Cruce”.

Wielkim wyróżnieniem dla środowiska Lasek było przyznanie naszemu Towarzystwu nagrody TOTUS 2013 w kategorii „Promocja człowieka, praca charytatywna i edukacyjno-wychowawcza”. Nagroda TOTUS przyznawana jest co roku przez Fundację Dzieło Nowego Tysiąclecia w ramach Dnia Papieskiego. Uroczystość wręczenia tego prestiżowego wyróżnienia odbyła się 12 października na Zamku Królewskim w Warszawie. W uzasadnieniu podano, że nagroda została przyznana „za ponad stuletnie, czynne promowanie godności człowieka, współbrzmiące z nuczaniem Ojca Świętego Jana Pawła II”.

Z kolei 13 października – w ramach obchodów jubileuszu 15-lecia Powiatu Warszawskiego Zachodniego – nasze Towarzystwo zostało uhonorowane dyplomem i statuetką o nazwie: „Nagroda Smoka”, jako wyraz uznania dla naszej ponad stuletniej działalności na rzecz ludzi niewidomych.

Natomiast 10 grudnia – w Laskach odbyła się uroczystość poświęcenia przebudowanego domu dr. Włodzimierza Dolańskiego dla potrzeb dydaktyczno-wychowawczych dzieci głuchoniewidomych. Cała przebudowa została sfinansowana przez londyńską fundację działającą na rzecz niewidomych w Laskach – „Fund for the Blind of Laski”, z zapisu śp. Jadwigi z Reyów Sewerynowej Morawskiej. W uroczystości wzięli udział goście honorowi: pani Anna Morawska-Mesmet – córka fundatorki i prezes fundacji pan Tadeusz Potworowski. Uczestniczyli także inni donatorzy, dzięki którym obiekt będzie odpowiednio wyposażony: pani Monika Woźniak-Makarska – prezes Polskiego Towarzystwa Rease-

kuracji i pani Maria Miszczak z firmy GlaxoSmithKline Consumer Healthcare.

Wreszcie na zakończenie tej wstępnej części Sprawozdania możemy z dumą podkreślić, że 13 grudnia w Domu Przyjaciół Niewidomych w Laskach odbyła się konferencja oraz promocja poradnika „Model VIISA” zorganizowana przez Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi i Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Fundację Orange, która współfinansowała wydanie tej ważnej publikacji.

Rozwinięcie

Zarząd w roku sprawozdawczym odbył 22 spotkania. Na dzień 31 grudnia 2013 roku nasze Towarzystwo liczyło **1570 członków**.

Zarząd Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi wybrany na Zebraniu Ogólnym dn. 25.05.2013 r. ukonstytuował się następująco:

<i>Prezes:</i>	Władysław Gołąb
<i>I Zastępca Prezesa:</i>	s. Radosława – Anna Podgórska
<i>II Zastępca Prezesa:</i>	Piotr Grocholski
<i>Sekretarz:</i>	Józef Placha
<i>Zastępca Sekretarza:</i>	Lucyna Pilaszek
<i>Skarbnik:</i>	s. Gabriela – Agnieszka Szlubowska
<i>Zastępca Skarbnika:</i>	Paweł Kacprzyk
<i>Członkowie:</i>	Jacek Kwapisz Leszek Połomski Andrzej Sękowski

Oprócz bieżących spraw, które wymagały decyzji Zarządu, jednym z kluczowych zagadnień były spotkania z ekspertami: Stefanem Kawalcem – prezesem firmy „Capital Strategy”, Stefanem Dunin-Wąsowiczem – specjalistą od finansów i zarządzania zmianami i Krystyną Marut – prawnikiem.

Celem tych spotkań było wypracowanie optymalnych rozwiązań w zakresie reorganizacji funkcjonowania naszego Towarzystwa głównie w obszarze ekonomicznym, ale tak, by nie zagubić w tym procesie tego co najważniejsze: dobrej edukacji naszych wychowanków.

Kulminacyjnym punktem wspólnych poszukiwań było spotkanie (24.04.2013) z przedstawicielami 8 grup zadaniowych, powołanych wcześniej do przeanalizowania naszej obecnej sytuacji, w obecności kardynała Kazimierza Nycza.

Po zapoznaniu się z diagnozą i rekomendacjami firmy „Capital Strategy” oraz sugestiami wspomnianych grup zadaniowych Zarząd podjął w dniu 8 maja 2013 roku uchwałę, w której określił swoje stanowisko (uchwała opublikowana została w Intranecie).

Niezależnie od tego Prezes Zarządu TONO zobowiązał kilka osób do śledzenia procesu wdrażania w życie sugerowanych zmian, które sukcesywnie w ciągu ubiegłego roku były już częściowo wprowadzane i będą nadal realizowane w tym roku i w następnych latach. Będziemy informować na bieżąco o stopniu zaawansowania tych działań.

Ponadto wiele czasu poświęcono Domowi Dziecka Niewidomego w Warszawie na Saskiej Kępie, sugerując przekształcenie tej placówki w Rodzinny Dom Dziecka. Także – w związku z wygaśnięciem możliwości korzystania z dotychczasowej lokalizacji – rozpatrywano przeniesienie Domu do Lasek lub Rabki. Wszystko wskazuje na to, że będzie to lokalizacja w Rabce.

Pojawiła się również sprawa uregulowania prawnego nieruchomości rolnej w Pięscidlach; powierzono pełnomocnictwo w tej sprawie siostrze Felixie Bunikowskiej.

Dział Promocji

Od pewnego czasu planowaliśmy powołać ten Dział, aby zoptymalizować nasze prace w zakresie docierania do jak najszersze-

go środowiska społecznego, z myślą o kształtowaniu właściwie rozumianego wizerunku naszej działalności dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej, a tym samym zdobyciu jak najliczniejszego grona ludzi dobrej woli, którzy pomogliby nam wesprzeć te działania.

Ponieważ jest to nowy kierunek naszej działalności, potraktujemy go nieco szerzej.

Wyzaczyliśmy sobie obszary działania w zakresie promocji, które wynikają z opracowanej we wrześniu 2013 roku strategii promocyjnej. Zostały one rozplanowane w czasie, w taki sposób, aby się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać.

Punktem wyjściowym do wymienionych działań promocyjnych było odwołanie się do optymistycznych wzorców, podkreślających rolę oraz ponad 100-letnie doświadczenie TOnO w rozwoju samodzielności osób niewidomych.

Strategia promocyjna obejmuje następujące obszary działania:

1. Obecność w Internecie

nowa strona internetowa www.laski.edu.pl

Wykonano 370 podstron. Nowoczesny layout, przyjaznym użytkownikowi CMS-em do publikacji treści, klarowna struktura, wizytówka Ośrodka.

Google Analytics wskazuje wyraźny wzrost statystyk odwiedzin naszej nowej strony.

Głównym celem było wyodrębnienie:

- **placówek szkolnych** w celu zainteresowania rodziców niewidomych uczniów zapisaniem dzieci do naszego Ośrodka, a także

- **podstron dotyczących darczyńców** – w tym podstron dotyczących 1%.

Oba cele zostały spełnione.

- **bannery reklamowe 1%**

www.gosc.pl oraz www.wiara.pl 100 000 odsłon każdy

- **mailingi** – elektronicznie wysyłane wiadomości – (kreacja graficzna z tekstem) do użytkowników adresów mailowych, 1%,

adresaci: kadra menedżerska (ok. 30 000 kont każdy portal): **poczta onet.pl, money.pl, ekw.pl** – elektroniczne księgi wieczyste.

• **reklama Adwords** – 1% w wyszukiwarce Google.pl stanowi dopełnienie kampanii reklamowej telewizyjnej i radiowej 1 %.

2.Reklama telewizyjna

Pozyskanie ambasadora – Michała Olszańskiego do obu kampanii telewizyjnych:

• telewizyjny spot 1% „Nie widzą. Dzięki Tobie mogą uczyć się i rozwijać”

• telewizyjny spot społeczny „Spójrz inaczej na osoby niewidome”

• kreacja i produkcja

• emisja spotu 1%: TVP SA – TVP 1, TVP 2, TVP Info, OTV – Telewizja Regionalna

• emisja spotu społecznego: TVP2, TVP POLONIA, TVP KULTURA, TVP HISTORIA oraz TVP REGIONALNA. Sukcesem jest zakwalifikowanie spotu do emisji przez komisję.

3. Reklama radiowa

Pozyskanie ambasadorów: Michał Olszański, Małgorzata Kożuchowska:

• radiowy spot 1% „Nie widzą. Dzięki Tobie mogą uczyć się i rozwijać”

• radiowy spot społeczny „Spójrz inaczej na osoby niewidome”

• emisja spotu 1%: Radio Warszawa; Polskie Radio SA – Program III

• emisja spotu społecznego: Polskie Radio SA – Program I.

4. Reklama drukowana

Dotyczy:

• ogłoszeń reklamowych w prasie 1% („Gość Niedzielny”, „Gazeta Prawna”, „Listy do Sąsiada”, „Moda na Zdrowie”, **Dzienniki Polskapresse: Polska – dzienniki regionalne [6], „Nasze Miasto” – sieć – [7]**)

- ulotek, plakatów – 1%: 70 000 ulotek i 50 plakatów
- folderów – w trakcie kreacji
- kartki bożonarodzeniowe – 26 000 szt. sponsor Yamaha, Liberty Motors
- tablic magnetycznych – 23 tablice 1% na samochody
- billboardów – kampania społeczna
- i innych (kalendarzyki listkowe, listy do 100 przedsiębiorców z gminy Izabelin)

5. Pozyskanie sponsorów

- **współpraca z Fundacją Orange** – grudzień 2013 r.
- współpraca z Fundacją Orange – kwiecień 2014 r.

6. Organizacja aukcji obrazów

31 maja 2014 roku, aukcję poprowadzą: Witold Malarowski – wójt gminy Izabelin oraz Daria Kuźniecowa-Dudko.

7. Public Relations

Nawiązanie więzi ze społeczeństwem oraz kształtowanie pozytywnej opinii o całości działalności TOnO w otoczeniu (sprawna komunikacja wewnątrz i na zewnątrz TOnO).

Komunikacja zewnętrzna:

- **telewizja** – wywiady, audycje
- **radio** – wywiady
- **działalność wystawiennicza** – Fundacja Orange i Leroy Merlin

• **event Leroy Merlin** – warsztaty dla 100 osób z działu kadr (według opinii kadry menedżerskiej Leroy Merlin, zorganizowany event był najlepszą z dotychczasowych imprez integracyjnych w tej firmie).

• **stworzenie bazy danych: oddziałów neonatologicznych i położniczych**, przedsiębiorców z gminy Izabelin, parafii warszawskich i warszawsko-praskich

• **Komunikacja wewnętrzna:** tworzenie banku pomysłów i kontaktów.

Archiwum

To również dział pracy, który wymaga szerszej prezentacji ze względu na to, że w poprzednich sprawozdaniach był zaledwie tylko wspomniany w związku z wybudowaniem nowego budynku.

Archiwum Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi rozpoczęło na nowo swą działalność w 2007 r. W 2011 roku przeniesione zostało do wspomnianego nowego budynku, wybudowanego zgodnie z jego przeznaczeniem.

Statut i Regulamin Archiwum zostały zatwierdzone przez Zarząd TOnO 18.01.2012 r.

Prace w Archiwum koncentrują się na tym etapie głównie na **gromadzeniu dokumentów i pozyskiwaniu ich** z poszczególnych działów i placówek TOnO. W sumie nabytków na podstawie protokołów było 65, co daje ok. 2444 pozycji – teczek, w tym: Ośrodek Szkolno-Wychowawczy – 1197 teczek, inne działy i placówki TOnO – 1247 teczek.

W tym okresie sprawozdawczym udało się zasadniczo **uporządkować**:

- Częściowo dokumenty dotyczące działalności Zarządu – 301 pozycji wraz z kartami inwentarzowymi i indeksami do ksiąg protokołów, zabezpieczając wieczyście.

- Teczki Absolwentów do 2008 r. – 2845 teczek, w tym 1940 teczek uporządkowano i zabezpieczono wieczyście, sporządzając karty inwentarzowe.

- Teczki Kandydatów (osób, które skorzystały z pomocy naszego Ośrodka) – 2169 wg spisów.

- Teczki Dorosłych Niewidomych (osób, które skorzystały z pomocy naszego Ośrodka) – 95 wg spisów.

- Dokumenty dotyczące poszczególnych placówek i działów zostały wydzielone z całości nagromadzonych akt i częściowo opracowane – Wczesna Interwencja, Przedszkole, Szkoły i Inter-

naty, Warsztaty, Żułów, Sobieszewo, Pieścidla, Placówki zamknięte, Patronaty.

- Dokumenty administracyjno-księgowo częściowo zostały wydzielone z całości.
- Zostały też wydzielone i częściowo uporządkowane dokumenty majątkowe.

Prace nad uporządkowaniem ostatecznym są uwarunkowane tym, co udaje się odszukać i co zostaje nam przekazywane.

By dobrze **zabezpieczyć** nasze zbiory, zostały zakupione dwa profesjonalne urządzenia pozwalające utrzymać odpowiednią wilgotność w magazynach oraz chroniące przed mnożeniem się szkodliwych bakterii.

Od początku istnienia archiwum **udostępniano** dokumenty – z kwerend skorzystało ok. 157 osób.

Działalność edukacyjno-poznawcza należy również do naszych zadań.

Prowadziliśmy zajęcia dla dzieci i młodzieży z naszego Ośrodka oraz indywidualnych osób. W 33 spotkaniach wzięło udział 69 osób.

W ramach **nadzoru nad składnicami akt** w poszczególnych działach i placówkach TOnO oprócz prac podejmowanych w Laskach kierownik Archiwum wyjeżdżała 15 razy. Tam, gdzie udało się już być, ustalono, w jaki sposób mają być przechowywane określone dokumenty. Ustaliliśmy też sposób i czas przekazywania dokumentów do ATOnO. Prace te zmierzają do uporządkowania spraw związanych z obiegiem dokumentów.

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Na dzień 31 grudnia 2013 roku przebywało w Ośrodku **258** uczniów:

Przedszkole	7
Przedszkole – Sobieszewo	4

Głuchoniewidomi	7
Szkoła Podstawowa	54
Szkoła Podstawowa Specjalna (Rabka)	34
Szkoła Podstawowa Specjalna w Laskach	10
Gimnazjum	30
Gimnazjum Specjalne	11
Liceum Ogólnokształcące	27
Technikum Masażu	6
Technikum dla Niewidomych	2
Szkoła Zawodowa	9
Szkoła Zawodowa Specjalna	25
Szkoła Policealna	23
– w tym 5 bez dotacji Starostwa	
Szkoła Przystosowująca do Pracy (Specjalna)	<u>9</u>
R A Z E M	258
Średnia w ciągu całego roku 2013 – 256 wychowanków	
Wychowankowie objęci całodobową opieką	215
Wczesne Wspomaganie Rozwoju	120

Wczesne Wspomaganie Rozwoju (Wczesna Interwencja) – Laski i Sobieszewo

W **Laskach** w drugim semestrze roku szkolnego 2012/2013 zespół terapeutów „Wczesnej Interwencji”, jak co roku, udzielił pomocy dzieciom w postaci tygodniowych turnusów, jednodniowych konsultacji i wizyt w domu. W czasie trwania turnusu odbywała się diagnoza rozwoju dziecka i jego potrzeb. Na tej podstawie był opracowywany plan terapeutyczny, według którego opracowywano ćwiczenia. Były one realizowane w czasie zajęć z tyflopedagogiem, rehabilitantem ruchu, nauczycielem orientacji przestrzennej, terapeutą widzenia, logopedą. Uczestnicy turnusu mogli także skorzystać z zajęć hipoterapii i z zajęć na basenie. Ponadto odbywały się spotkania i rozmowy z rodzicami,

na których omawiano problemy i proponowano sposoby ich rozwiązywania. Prowadzone były także dla rodziców zajęcia instruktażowo-pokazowe z zakresu tyflopedagogiki. W czasie jednodniowych konsultacji i wizyt domowych zachęcano i proponowano przyjazd na turnus w celu pełnej oceny możliwości dziecka i pracy dydaktycznej. Przyjmowaliśmy także studentów, dla których prowadzono zajęcia pokazowe.

W czasie drugiego semestru odbyło się **siedemnaście turnusów**, w tym jeden skrócony (trzydniowy). Z naszych działań dydaktyczno-rehabilitacyjnych w czasie pobytu na turnusie skorzystało: **23** dzieci, z czego **1** dziecko było **8** razy; **1** dziecko **4** razy, i **1** dziecko **3** razy, **5** dzieci było **dwukrotnie**, **15** dzieci **raz** w tym semestrze. **Troje** dzieci przyjęliśmy na jednodniowej wizycie diagnostyczno-terapeutycznej.

Wśród naszych dzieci można wyróżnić dwie grupy: pierwsza z niepełnosprawnością izolowaną, a drugą z niepełnosprawnością sprzężoną. W obu tych grupach najczęstszą przyczyną utraty bądź uszkodzenia wzroku jest retinopatia wcześniacza. W pierwszej grupie wystąpiło **pięć** przypadków, w drugiej **cztery**. Inne schorzenia występujące w pierwszej grupie to: zanik nerwów wzrokowych – 2 przypadki, glejak, zaćma wrodzona, brak gałki oka prawego i uszkodzony nerw wzrokowy, wysoka krótkowzroczność, stan po zapaleniu siatkówki i nerwu wzrokowego. Wśród dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną wystąpiły: niedorozwój tarcz nerwu wzrokowego – 2 przypadki, zespół Lebera lub podejrzenie ślepoty Lebera, jaskra wrodzona, nadwzroczność, odwarstwienie siatkówki. Schorzenia towarzyszące to: padaczka, mózgowie porażenie dziecięce, uszkodzenie układu nerwowego i innych narządów wewnętrznych, zespół FAS, zakażenie wirusem cytomegalii, niedoczynność tarczycy.

W I semestrze roku szkolnego 2013/2014 – po zmianie kierownictwa tej placówki – wyjeżdżaliśmy do 10 rodzin. Podczas wyjazdów staramy się realizować zadania terapeutyczne, udzie-

łać wsparcia psychologiczno-pedagogicznego całej rodziny, aby mogła lepiej funkcjonować na wielu płaszczyznach.

Dostarczamy informacji z zakresu diagnozy, przyczyn zaburzeń, prognoz, wiedzy na temat normalnego rozwoju dziecka i jego stymulacji.

Pragniemy zmniejszać skutki uboczne niepełnosprawności ciężającej na dziecku.

Uczestniczyliśmy w konferencji Polskiego Towarzystwa Neonatologicznego w Warszawie (25.10.2013), prezentując naszą pracę.

Z terapii we Wczesnej Interwencji w **Sobieszewie** korzystało 92 dzieci (w tym 34 dzieci nowych) w wieku od 2 miesięcy do 9 lat.

Dla dzieci starszych i ich rodzin odbywały się spotkania integracyjne. Część dzieci przyjeżdżało na terapię w formie kilkudniowych turnusów. Dzieci korzystały z terapii widzenia, nauki orientacji, muzykoterapii, rehabilitacji ruchu oraz z zajęć z tyflopedagogiem i psychologiem jak również z konsultacji neurologopedycznych. Korzystały też z konsultacji neurologa i lekarza rehabilitacji.

W październiku rozpoczęliśmy budowę nowego placu do ćwiczeń orientacji przestrzennej. Planujemy ukończenie prac i oddanie placu do użytku w maju.

Zajęcia rehabilitacyjne w tym roku odbywały się na terenie Ośrodka oraz w domach dzieci. Terapeuci Ośrodka służą pomocą innym nauczycielom, pedagogom i wychowawcom pracującym w integracji z dziećmi niewidomymi i słabowidzącymi. Dotyczy to konsultacji wyposażenia pokoju tyflopedagoga, adaptacji pomocy dydaktycznych, środowiska i doboru odpowiednich pomocy i oprzyrządowania dziecka niewidomego, oraz dzielenia się swoimi doświadczeniami z przebiegu pracy z danym dzieckiem.

W ramach spotkań integracyjnych, których celem było objęcie opieką dzieci starszych – przedszkolnych i szkolnych – został

przygotowany i przeprowadzony specjalny program terapeutyczno-edukacyjny. W spotkaniach integracyjnych biorą udział dzieci niewidome, słabowidzące, ich rodzice, rodzeństwo i przyjaciele. Dzieci na zajęciach integracyjnych uczą się funkcjonowania w grupie, pogłębiają więzi, uczą się życzliwości, wzajemnej pomocy i wspólnej zabawy. Dzieci z rodzinami były również zapraszane na wspólną modlitwę do kaplicy Ośrodka.

Rodzice mają także możliwość wsparcia duchowego ze strony Ks. Kapelana – Ojca Eugeniusza Pokrywki. Rodzice wielokrotnie podkreślają profesjonalną pomoc zespołu i życzliwą, ciepłą atmosferę w placówce, w której ich dzieci czują się bardzo dobrze.

Orientacja przestrzenna

Działania zespołu:

- Prowadzenie zajęć z orientacji przestrzennej w systemie 1 nauczyciel – 1 uczeń.
- Przeprowadzenie 3 szkoleń z zakresu orientacji przestrzennej dla rodziców uczniów młodszych klas szkoły podstawowej.
- Przygotowanie, instruktaż i ćwiczenia dla wychowawców i wychowanek gr. III Internatu Dziewcząt, dotyczące poruszania się w Kaplicy Centralnej.
- Wydanie opinii w odpowiedzi na pismo Stowarzyszenia „Przyjazne Ulice” w kwestii podjęcia działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa na czterech przejściach dla pieszych na ul. 3 Maja, w gminie Izabelin.
- Zorganizowanie spotkania informacyjnego dla uczniów Ośrodka oraz szkolenia dla nauczycieli orientacji przestrzennej z zakresu poruszania się osób niewidomych z psem przewodnikiem; spotkanie poprowadzili członkowie Fundacji Vis Maior – osoby niewidome poruszające się z psami przewodnikami oraz treserki psów.

- Zorganizowanie zajęć z orientacji przestrzennej dla wybranych uczniów z Internatu Dziewcząt, Internatu Chłopców, Internatu Chłopców Domu św. Maksymiliana, na terenie Zakładu Eksploatacji Tramwajów „Żoliborz” – R-4 (zapoznanie uczniów z podstawowymi modelami tramwajów – budowa zewnętrzna, rozmieszczenie tzw. „ciepłych/zimnych” przycisków, poruszanie się wewnątrz pojazdów – lokalizowanie poręczy, miejsc siedzących, kabiny motorniczego); przejazd zabytkowym tramwajem do pętli przy przystanku Metro Marymont i powrót. W zajęciach uczestniczyło 13 uczniów, każdy pracował z jednym nauczycielem orientacji przestrzennej.

- Orowadzanie gości szlakiem „ścieżki rehabilitacyjnej” podczas obchodów Święta Ośrodka, przyjmowanie osób zainteresowanych w pracowni orientacji przestrzennej.

- Współpraca z Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej – przyjęcie studentów na praktyki z zakresu orientacji przestrzennej.

- Umożliwienie obserwacji zajęć z orientacji przestrzennej prof. Marion Hersh, wykładowczyni Uniwersytetu Glasgow w Szkocji.

- Współpraca ze Szkołą Muzyczną, wsparcie chóru podczas większości wyjazdów (wprowadzanie i sprowadzanie ze sceny, opieka tyflopedagogiczna).

- Stała współpraca z Działem Tyflogicznym i innymi działami w Ośrodku (głównie konsultacje związane z tyflografiką oraz rozwiązaniami architektonicznymi dla osób niewidomych i słabowidzących).

Dział Rehabilitacji Wzroku

Pod koniec sierpnia 2013 r. – Dział Rehabilitacji Wzroku wzbogacił się o dodatkowe pomieszczenie – miejsce dawnej pracowni multimedialnej na parterze w Bibliotece. Poprawiło to warunki naszej pracy.

Uczniowie objęci zajęciami z terapii widzenia:

1. Wczesna Interwencja – zajęcia odbywają się na jednodniowych turnusach. Zajęcia trwały od 30 min. do 60 min. w zależności od wieku dziecka. W tym roku **40** dzieci niewidomych i słabowidzących wraz z opiekunami skorzystało z siedmiu turnusów, w tym 3 dzieci z Ukrainy, 1 z Rosji i 1 z Mongolii. W czerwcu oczekuje się dalszych uczestników z Rosji i Ukrainy. **Przed-szkole** – 4 dzieci – częstotliwość – 1 dziecko raz w tygodniu po 30 min, 2 dzieci – 2 razy w tygodniu po 30 min. I 1 dziecko – 4 razy w tygodniu po 30 min.

2. Dział Głuchoniewidomych – 5

3. Szkoła Podstawowa – 22

4. Gimnazjum – 13

5. Szkoła św. Maksymiliana – 18

6. Szkoły ponadpodstawowe – 9

7. 1 z masowej szkoły podstawowej

Razem: **112** uczniów objętych zajęciami z rehabilitacji wzroku.

Częstotliwość zajęć: 1–3 razy w tygodniu.

Oprócz zajęć dydaktycznych w naszej pracowni odbywały się:

1. Hospitacje (obserwacja zajęć):

- 50 godz. Studenci Akademii Pedagogiki Specjalnej (APS)
- Nauczyciele naszego Ośrodka w ramach kursów kwalifikacyjnych – 10 godz.
- Spotkanie szkoleniowe dla dziewcząt ze Szkoły Podstawowej im. E. Plater (starsze klasy) – 16 osób – 3 godz.
- S. Merci z Indii – 10 godz.

2. Konsultacje:

- Uczniowie i osoby dorosłe w ramach NFZ – 9 godz.
- Troje dzieci z rodzicami z Ukrainy – 4 godz.

3. Szkolenia i wizyty:

- Nauczyciele i psycholodzy w ramach szkolenia przez PZN – 17 osób

- Nauczyciele studiów podyplomowych z tyflopedagogiki – 7 osób (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski),
- Młodzież z międzynarodowej szkoły z Norwegii – 15 osób,
- Spotkanie z p. Sabine Douellou – rehabilitantką z Francji – wymiana doświadczeń wraz z obserwacją zajęć,
- Nauczyciele ze szkół ponadgimnazjalnych – 8 osób,
- Postulantki – 4,
- Udział w konferencji – REHA FOR THE BLIND IN POLAND – 2 nauczycielki.

Działania Pracowni Rehabilitacji Wzroku:

- w ramach współpracy z działem okulistycznym kwalifikowanie wychowanków na zajęcia rehabilitacji wzroku,
- diagnoza funkcjonalna dzieci słabowidzących,
- zajęcia dydaktyczne:
  - nauka umiejętności maksymalnego wykorzystania resztek widzenia, spowodowanie ich użyteczności, do blizy (np. czytania, pisania, oglądania obrazków, czyli odległość oglądania do 40 cm) i do dali (oglądanie otoczenia z odległości większej niż 40 cm),
  - nauka percepcji wzrokowej otoczenia, obrazków, zdjęć, filmów itp. oraz czynności życia codziennego z wykorzystaniem wzroku,
  - prawidłowa ocena własnych możliwości wzrokowych, poprzez zdobycie i przyswojenie przez uczniów podstawowej wiedzy na temat stanu ich wzroku, istoty uszkodzenia i następstw funkcjonalnych tego uszkodzenia,
  - nabycie umiejętności wyboru technik pracy, sposobu eksploracji otaczającej rzeczywistości, tj. w jakich okolicznościach lepiej posłużyć się wzrokiem, a kiedy dotykiem,
  - o ile to możliwe nauka czytania i pisania płaskiego druku z wykorzystaniem różnych pomocy optycznych i nieoptycznych,

- zapoznanie z pomocami optycznymi, powiększającymi i możliwością dostosowania najbliższego otoczenia, miejsca pracy do indywidualnych potrzeb słabowidzącego ucznia,
- wypożyczanie uczniom sprzętu optycznego na czas nauki w szkole oraz po uprzednim przeszkoleniu w posługiwaniu się nim po zakończeniu edukacji w naszym Ośrodku,
- sprawdzenie stopnia opanowania techniki czarnodrukowej u uczniów nowo przyjętych do szkół średnich w naszym Ośrodku;
  - zapoznanie nauczycieli, szczególnie szkół średnich, z sytuacją wzrokową uczniów słabowidzących,
  - konsultacje młodzieży i osób dorosłych słabowidzących,
  - zapoznanie osób odwiedzających nasz Ośrodek z problematyką słabowzroczności,
  - przyjmowanie studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej, UKSW na hospitacje zajęć z rehabilitacji wzroku; opieka nad studentami z APS w czasie ich praktyki zawodowej z zakresu rehabilitacji wzroku.

Hipoterapia

W roku szkolnym 2013/2014 na zajęcia hipoterapii uczęszcza ok.113 dzieci tygodniowo. Zespół terapeutyczny liczy czworo terapeutów.

Prowadzone formy terapii są dostosowywane do indywidualnych potrzeb każdego pacjenta. Należą do nich: fizjoterapia na koniu, psychopedagogiczna jazda konna z elementami woltyżerki, terapia kontaktem z koniem oraz zajęcia jeździeckie w ramach ruchu Olimpiad Specjalnych.

Ponadto oferujemy naszym podopiecznym zajęcia w stajni, elementy jazdy konnej, a w zimie prowadzimy zajęcia na symu-

latorach jazdy konnej. Jako jedyny ośrodek w Polsce prowadzimy pracę na symulatorach na tak szeroką skalę.

W kwietniu nasz zawodnik Damian Osiewak, pod opieką pana Roberta Michalskiego, reprezentował KJ Tarant na VIII Ogólnopolskim Mitingu Jazdy Konnej w Kwidzynie.

Zwyczajem KJ Tarant stało się organizowanie imprez okolicznościowych tj.: spotkanie opłatkowe, ognisko na zakończenie roku szkolnego, urodziny naszych koni. W 2013 wraz z Działem Głuchoniewidomych wybraliśmy się konno topić Marzannę. Tym samym wprowadziliśmy kolejny punkt do kalendarza naszych imprez okolicznościowych.

Stale jesteśmy otwarci na współpracę:

- z naszymi absolwentami,
- studentami SGGW i innych uczelni.

We współpracy z PZN prowadzimy turnusy rehabilitacyjne, odbywające się w lipcu na terenie naszego Ośrodka.

Podjęliśmy współpracę z PTHip-em w celu stworzenia warsztatu dla instruktorów jazdy konnej zainteresowanych pracą z osobami niepełnosprawnymi. Jesteśmy w trakcie tworzenia „KUCYKOWA” – bezpiecznej (pod względem technicznym i emocjonalnym) przestrzeni, w której osoby z dysfunkcją wzroku mogłyby po prostu przebywać z końmi.

Dogoterapia

Dogoterapia w OSW w Laskach prowadzona była w 2013 r. w wymiarze około 10 godzin tygodniowo w następujących jednostkach: w Internacie Chłopców (17 osób), Internacie Dziewcząt (17 osób), Dziale Głuchoniewidomych (6 osób) oraz w Domu Św. Maksymiliana (4 osoby). Zajęcia dogoterapii były także zorganizowane w ramach lekcji w Szkole Podstawowej. Pies biorący udział w zajęciach to dwuipółletni William, będący krzyżówką golden retrievera i labradora. Zajęcia mają charakter grupowy lub indy-

widualny. Formy i sposoby terapii są bardzo zróżnicowane i dostosowane do wieku, potrzeb, możliwości i preferencji uczestników. Zajęcia są prowadzone przez panią Annę Możdżeń (Wudarczyk) i pana Miłosza Możdżenia.

Wprowadziliśmy nowy element zajęć w postaci toru przeszkód. Wzbogaca on zajęcia m.in. dla dzieci wymagających aktywizacji ruchowej, także dla dzieci starszych i lepiej widzących. Jest to bardzo atrakcyjna forma zajęć, która umożliwia wszechstronny rozwój ruchowy, zarówno motoryki dużej jak i małej, a także ruchów precyzyjnych. Uczy orientacji w przestrzeni oraz zapamiętywania kolejności i rozstawienia przeszkód, odległości między nimi.

* * *

Na zakończenie tej części sprawozdania zwróćmy uwagę na losy naszych ubiegłorocznych absolwentów.

W roku sprawozdawczym naukę w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych w Laskach zakończyło 27 wychowanków.

Szkołę Policealną (technik administracji – 4 i technik masażysta – 4) ukończyło 8 uczniów; 1 osoba podjęła dalszą naukę na studiach – Warszawska Wyższa Szkoła Informatyki – informatyka, 2 osoby odbyły staże – Urząd Gminy i Przychodnia Rehabilitacyjna, 2 osoby pracują – masażysta i copywriter, 3 osoby pozostają w domu.

Technikum Masażu i Technikum dla Niewidomych ukończyło 5 uczniów; 3 osoby podjęły dalszą naukę na studiach – Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych – informatyka; Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie – pedagogika specjalna; 2 osoby uczą się w szkole policealnej w Laskach.

Liceum Ogólnokształcące dla Niewidomych ukończyło 7 uczniów; 3 osoby podjęły dalszą naukę na studiach – Wyższa Szkoła Handlowa w Łodzi – mediacja sądowa; Szkoła Wyższa

w Gdańsku – filologia angielska; Uniwersytet w Białymstoku – filologia angielska; 4 osoby uczą się w szkole policealnej w Laskach.

Zasadniczą Szkołę Zawodową Specjalną ukończyło 7 wychowanków; 1 osoba jest na stażu w Towarzystwie Opieki nad Ociemniałymi w Laskach, 3 osoby uczęszczają na Warsztaty Terapii Zajęciowej; 3 osoby pozostają w domu.

Ponadto naukę w Laskach przerwał 1 uczeń Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Odejście wychowanków z Lasek poprzedziło szereg działań przygotowujących ich do opuszczenia Ośrodka.

Krótką prezentacją dokonań poszczególnych placówek Towarzystwa

Przedszkole

W roku szkolnym 2012/2013 do Przedszkola w Laskach uczęszczało **ośmioro** dzieci, 7 z nich jest pierwszy rok, w tym jedno dziecko uczestniczy w zajęciach od połowy kwietnia dwa razy w tygodniu, 1 dziecko jest w Przedszkolu drugi rok. 5 to dzieci dojeżdżające każdego dnia na zajęcia: 3 w grupie „Zuchów” i 2 dzieci w grupie „Krasnali”. Z internatu przedszkolnego korzysta 3 dzieci. Na soboty i niedziele pozostaje dwoje dzieci. Jedno dziecko wyjeżdża co dwa tygodnie do domu na weekend, drugie odwiedza babcia sprawująca całkowitą opiekę nad dzieckiem.

Praca w Przedszkolu odbywała się w dwóch grupach: grupa starszaków „Zuchy” liczy 4 dzieci, grupa dzieci z dodatkowymi niepełnosprawnościami „Krasnale” – 3 dzieci. Do połowy kwietnia dzieci z tej grupy objęte były indywidualnym tokiem nauczania.

Praca wychowawczo-dydaktyczna realizowana była w oparciu o miesięczne plany opracowywane zgodnie z założeniami Podstawy Programowej Wychowania Przedszkolnego (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r.). Ponadto przy konstruowaniu miesięcznych planów pracy uwzględniane były: w grupie starszaków

Przedszkole

„Zuchy” treści zaczerpnięte z Programu „**Metoda dobrego startu**” Marty Bogdanowicz (Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2005 r.), „**Dziecięca matematyka**” E. Gruszczyk-Kolczyńskiej, „**Rozwojowego programu doskonalenia percepcji dotykowej i rozpoznawania liter brajlowskich**”, Sally S. Mangold; „**Oregonskiego programu** rehabilitacji dziecka niewidomego w wieku 0 do 6 lat”.

W pierwszych miesiącach skupiliśmy się na obserwacji dzieci, właściwej diagnozie i opracowywaniu indywidualnych programów terapeutycznych dla każdego dziecka. Zajęcia organizowane były z uwzględnieniem możliwości psychofizycznych każdego dziecka oraz indywidualnych predyspozycji. Oprócz systematycznych zajęć dydaktycznych prowadzonych w grupach, na których dzieci poza kształceniem umysłowym uczyły się współpracy i prawidłowego funkcjonowania w grupie, uczestniczyły w szeregu zajęć dodatkowych.

Sprawność ruchowa i wydolność fizyczna dzieci zwiększa się znacznie poprzez ćwiczenia gimnastyczne. **Gimnastyka ogólnorozwojowa** odbywa się dwa razy w tygodniu. Dzieci chętnie uczestniczą w zajęciach i nabywają stale nowe umiejętności ruchowe. Ponadto dzieci objęte są indywidualną gimnastyką korekcyjną i **rehabilitacją ruchową** stanowiącą podstawę prawidłowego rozwoju.

Praca w przedszkolu oparta jest na ścisłej współpracy nauczycieli, wychowawców, wielu specjalistów i rodziców. Pozwala to na właściwe określenie poziomu rozwoju i ułatwia ustalenie przyczyn opóźnień czy dysfunkcji w różnych sferach oraz sposobów radzenia sobie z nimi.

Korzystamy z pomocy i konsultacji ze specjalistami z zewnątrz. Należą do nich współpraca z lekarzem rehabilitantem w postaci zleceń dla rehabilitantów i hipoterapeutów, dla dzieci i rodziców dzieci z „Wczesnej Interwencji” i Przedszkola, co pozwala tworzyć odpowiednie programy rehabilitacyjne i w istotny sposób wpływać na rozwój ruchowy dzieci.

Konsultacje medyczne w Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu, Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie dzieci niemówiących diagnozowanych pod kątem uszkodzeń słuchu. Konsultacje w Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej TOP w Warszawie dzieci ze sprzężeniami.

Dzieci brały udział w różnego rodzaju uroczystościach przedszkolnych oraz w innych placówkach naszego Ośrodka.

Uczestniczyły w zaprezentowaniu umiejętności nabywanych na lekcjach religii z ks. Kazimierzem Olszewskim, podczas uroczystości Święta Ośrodka. Brały udział w zajęciach pokazowych dla stażystów naszego Ośrodka, studentów UKSW i APS-u.

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Laskach

Zmiana na stanowisku dyrektora, w związku z objęciem obowiązków Dyrektor Ośrodka przez p. Elżbietą Szczepkowską.

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Laskach

Nowym dyrektorem został od 18 lutego 2013 roku p. Stanisław Badeński, a zastępcą dyrektora – p. Dorota Gronowska.

W drugim semestrze roku szkolnego 2012/2013 w większości planowane zadania zostały zrealizowane.

Jedynie nastąpiły opóźnienia z zakresu Plastyki w klasach czwartych, ale – wg nowej podstawy programowej – zajęcia te trwają w następnych dwóch latach, zatem uda się wszelkie zaległości nadrobić, przy świadomości zróżnicowanej sprawności edukacyjnej tych klas.

Nauczyciele klas pierwszych Szkoły Podstawowej wnoszą o wydłużenie etapu edukacyjnego wobec niezrealizowania programu dla klasy pierwszej.

Zdarzają się opóźnienia w realizacji treści programowych, np. matematyka w klasach pierwszych gimnazjalnych – głównie z powodu sporej nieobecności niektórych uczniów, jak i trudności w opanowaniu niektórych zagadnień.

W codziennej pracy szkolnej stosowana jest daleko idąca indywidualizacja wymagań i – co za tym idzie – metod pracy; zarówno na poziomie klas np. 4b czy 6b, jak i poszczególnych uczniów.

Pomagają w tym *Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne* opracowane na początku roku szkolnego przy współpracy psychologa szkolnego i wychowawców internatowych. Wytyczne IPET-ów są również podstawą dla różnego rodzaju zajęć rewalidacyjnych, wyrównawczych czy z uczniami zdolnymi. Było ich w minionym semestrze 38 h realizowanych jako tzw. godziny hallowskie (28), czy w ramach etatu (8) lub społecznie.

Jednak daje się odczuć bardzo nierównomierne opanowanie przez uczniów materiału edukacyjnego, co wynika nie tylko z trudności np. intelektualnych czy niedoskonałości metod pracy własnej, ale – nader często – ze stosunku do obowiązków szkolnych. Konieczna jest stała motywacja i stymulacja ku pożądanym edukacyjnie zachowaniom. Prawidłowemu opanowaniu materiału nie sprzyja również słaba frekwencja wielu uczniów, mająca swe przyczyny w problemach zdrowotnych uczniów; niestety wiele nieobecności jest usprawiedliwianych w trudny do przyjęcia sposób.

W tym miejscu należy wspomnieć o pracy wychowawczej każdego z naszych nauczycieli koncentrującej się na tych właśnie zagadnieniach, które winny – oby jak najwcześniej – zaowocować postawą odpowiedzialności za samego siebie, w tym za edukację.

Wspiera nas w tych pracach p. Sylwia Tołczyk – psycholog szkolny. Wielu naszych uczniów pozostaje pod opieką Fundacji „Synapsis”.

Współpraca z wychowawcami internatów – to zarówno codzienne rozmowy (szczególnie o młodszych uczniach), jak i spotkania omawiające wynikające w pracy szkolnej problemy poszczególnych uczniów. A nade wszystko stały kontakt, dzięki któremu udaje się szybko rozwikłać nieporozumienia wynikające często z różnych postaw i komentarzy naszych uczniów i wychowanków.

Wspomnieć trzeba o współpracy z rodzicami. Spotkania i uroczystości, np. Dzień Mamy, kontakty osobiste, rozmowy, telefony, maile itp. – z założenia służyć mają uczniom. I tak daje się zaobserwować dobrą współpracę we wcześniejszych klasach, a niestety – mniej partnerską w wyższych. Niemniej są to nasze wychowawcze priorytety.

Oferujemy uczniom zwiększoną – w stosunku do ministerialnych wymagań – liczbę godzin w niektórych przedmiotach. Przykładem jest choćby rysunek brajlowski w klasach 1–3 Szkoły Podstawowej. Również obecność nauczyciela wspierającego pomaga w pracy ze szczególnie wymagającymi zespołami. W klasach starszych, przy dużej liczbie uczniów, stosujemy podział na grupy w szczególnie newralgicznych przedmiotach np. matematyka.

Wielce pomocnym w pracy szkolnej jest analiza wyników *Sprawdzianu i Egzaminów Gimnazjalnych*. W konsekwencji zmieniamy metody pracy oraz – szczególnie w ostatnich klasach – przygotowujemy do tych zadań zarówno na lekcjach przedmiotowych, jak i poprzez próbne sprawdziany i egzaminy. Służą też temu koła przedmiotowe np. z matematyki, gdzie uczniowie mogą poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności.

Poprawie sprawności i doskonaleniu umiejętności służą też koła: informatyczne, sportowe, stolarskie, kulinarne.

Pomocnymi w procesie dydaktycznym są wszelkiego rodzaju wyjazdy – zarówno tzw. zielone szkoły, jak i jednodniowe wycieczki czy wyjazdy np. do teatru, muzeum. Było ich w minionym semestrze 12.

Wielce pomocne i pożądane są wszelkie spotkania integracyjne – zarówno na terenie szkoły czy Ośrodka, jak i wyjazdy naszych dzieci, np. z okazji Dnia Ziemi.

Przyjmujemy też wielu gości (począwszy od przedszkolaków na studentach Uniwersytu Trzeciego Wieku kończąc); studenci (głównie APS-u i UKSW) odbywają u nas praktyki, itp. Takich spotkań – zarówno indywidualnych, jak i grupowych – w mijającym semestrze było 28.

Ten semestr obfitował też w wiele wydarzeń, z których apel dla uczczenia Konstytucji 3 Maja czy Festiwale Piosenki Angielskiej są tylko przykładami.

Ważnym było także zaprezentowanie owoców pracy nad projektami gimnazjalnymi przez uczniów klas II gimnazjum. Ten wymóg programowy otwiera możliwość pogłębienia wielu zainteresowań naszych uczniów, a dla nas zapoznania się z ciekawymi zagadnieniami. I tak w tym roku realizowane były projekty:

1. „*Łemkowie*” – Łucja Czartoryska, Oliwia Selewoniuk, Klaudia Sieradzka (opieka – p. Stanisław Badeński).

2. „*Wrażenia Niemców z pobytu w Polsce. Wrażenia Polaków z pobytu w Niemczech*” – Zuzanna Gardocka, Paulina Kłos, Nikola Weber (opieka – p. Anna Rumak).

3. „*Wirtualny świat gier komputerowych w świecie niewidomych*” – Olaf Balicki, Krystian Kisiel, Mateusz Papierski (opieka – p. Paweł Kacprzyk).

Poprawia się zdecydowanie zaopatrzenie w podręczniki brajlowskie. Nadal jednak – mając na uwadze następne klasy wchodzące w nową podstawę programową – oczekujemy dalszych. Innym zagadnieniem jest sposób adaptacji, nie zawsze sprzyjający – szczególnie mniej sprawnym w brajlu – uczniom.

Powiększamy – w miarę finansowych możliwości – naszą bazę pomocy dydaktycznych. Otrzymaliśmy ostatnio elektroniczną maszynę brajlowską czy np. spory globus.

Bezpieczeństwo uczniów jest zapewniane – przede wszystkim – poprzez systematyczne dyżury nauczycielskie we wszystkich koniecznych miejscach.

Uczniowie nasi uczestniczyli w konkursach plastycznych. Np. Maja Sobiech otrzymała wyróżnienie w konkursie o błogosławnym Janie Pawle II jako świadku wiary.

Kolejną formą aktywności są zajęcia sportowe.

Szkoły Podstawowa Specjalna i Gimnazjum dla Dzieci Niewidomych w Rabce-Zdroju – filia OSW w Laskach

Nauczyciele wszystkich klas stosowali różnorodne metody pracy, ciekawe środki dydaktyczne. We wszystkich klasach stosowana jest szeroka indywidualizacja pracy. W celu ułatwienia nauki dzieciom niemówiącym zostały wprowadzone alternatywne metody komunikacji.

Uczniom, którzy mieli trudności w przyswajaniu umiejętności i wiedzy udzielana była pomoc poprzez włączanie ich do zajęć:

- orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się,
- rehabilitacji wzroku,
- logopedycznych,
- dydaktyczno-wyrównawczych,
- rehabilitacji ruchowej,
- muzykoterapii.

Uczniom z zaburzeniami emocjonalno-społecznymi oraz trudnościami w adaptacji do warunków szkolno-internatowych udzielana była pomoc psychologiczna.

Uczniowie o zwiększonych możliwościach mogli rozwijać swoje umiejętności poprzez udział w kole informatycznym, religijno-muzycznym, wokalnoinstrumentalnym, języka angielskiego, czytelnym.

Szkoła Podstawowa Specjalna i Gimnazjum w Rabce

W oparciu o Program Wychowawczy i Program Profilaktyki opracowano i zrealizowano plany pracy wychowawczej w poszczególnych klasach.

Uczniowie byli uczeni właściwego zachowania wobec osób dorosłych, kolegów oraz w miejscach publicznych.

Wszyscy uczniowie wzięli udział w Integracyjnej Spartakiadzie.

Na korytarzach w czasie przerw prowadzone są dyżury nauczycieli.

Względem poszczególnych uczniów uwzględniano wskazania lekarzy, prośby rodziców, wychowawców i pielęgniarki szkolnej.

Utrzymywano kontakt z domem rodzinnym ucznia.

W ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka na zajęciu przyjeżdża 3 dzieci. Odbyły się cztery 3-dniowe turnusy rehabilitacyjne dla dzieci z WWRD.

Szkoła Podstawowa dla uczniów niewidomych z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz Gimnazjum Specjalne w Laskach i Szkoła Przynosząca do Pracy ze Szkołą Zawodową Specjalną

Od 1 września 2012 roku – o czym wspominaliśmy już w ubiegłym roku – w domu św. Maksymiliana funkcjonują dwie nowe placówki: Szkoła Podstawowa dla uczniów niewidomych z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym i Szkoła Przynosząca do Pracy.

Po rocznych doświadczeniach związanych z pracą nowej placówki możemy stwierdzić, że większość zadań i celów postawionych na początku udało się zrealizować. Maluchy zadomowiły się u nas na dobre. Problemy logistyczne związane z szatnią, stołówką, przemieszczaniem się po budynku zostały szybko rozwiązane.

Zespół nauczycieli, który przeszedł z Przedszkola do Szkoły zintegrował się z pozostałymi pracownikami. Obecnie trudno

Internat i Szkoła Specjalna w Laskach

nam uwierzyć, że łączy nas tylko rok wspólnych doświadczeń. Tworząc zgrany zespół, możemy się wiele od siebie nauczyć. Koleżanki imponowały nam swoim ciepłym, wyrozumiałym i empatycznym podejściem do każdego dziecka. Obserwowaliśmy skuteczność takiego podejścia w codziennej pracy pedagogicznej. Nasi mali uczniowie rozwijają się, choć mają przecież tyle problemów zdrowotnych i ograniczeń. Obserwując ich każdego dnia, dostrzegamy, jak się zmieniają. Widzimy również, ile radości mają rodzice z każdej nawet najmniejszej sprawności lub zmiany zachowania swoich dzieci.

W ciągu roku panie wykonały wiele pomocy dydaktycznych, zdobywały zabawki i niezbędny sprzęt. Ponieważ w przyszłym roku planujemy otworzyć kolejny zespół kasowy, nadal potrzebujemy wiele pomocy dydaktycznych i wyposażenia.

Na uwagę zasługuje bardzo dobra współpraca zespołu nauczycieli ze specjalistami (psychologiem, neurologopedą, rehabilitantem). Uwieńczeniem tej współpracy był wyjazd na obóz rehabilitacyjny do Sobieszewa, na który zostali zaproszeni rodzice uczniów.

Dzięki życzliwości s. Idy mogliśmy korzystać ze wszystkich pomieszczeń i sprzętu wczesnej interwencji. Rodzice, uczestnicząc w codziennych zajęciach obserwowali, jak prawidłowo pracować z dzieckiem, dbać o jego rozwój i poziom samodzielności. W efekcie nawiązała się przyjacielska relacja między rodzicami a nauczycielami, która w naszej codziennej pracy jest niezwykle cenna.

Po rocznych doświadczeniach z optymizmem patrzymy na rozwój naszej nowej placówki. Brakuje nam wciąż wiele, między innymi zaplecza sportowego, większych sal, placu zabaw. Jesteśmy przekonani, że jeśli w przyszłości będziemy mieć kandydatów do szkoły, uda nam się rozwiązać powyższe trudności.

Praca w ciągu roku przebiegała sprawnie i zgodnie z wrześniowymi planami. Na szczególną uwagę zasługuje duża aktywność nauczycieli w organizowaniu wycieczek, konkursów, imprez szkolnych, zielonych szkół. Wszyscy doskonale zdajemy sobie sprawę, że jest to najskuteczniejszy sposób przybliżania świata osobom niewidomym z niepełnosprawnością intelektualną.

Każdego roku uczniowie szkoły zawodowej przygotowują pod kierunkiem swoich nauczycieli prace dyplomowe. Również w tym roku poziom ich wykonania świadczył o dużym wysiłku uczniów oraz o zaangażowaniu, inwencji i zapale nauczycieli.

Już szósty rok działa nasza szkolna strona internetowa, z której jesteśmy dumni. Pani Małgorzata Rutkowska nadal prowadzi stronę z zapalem i pasją. Cieszy nas, że nasi uczniowie i absolwenci chętnie czytają aktualności tam zamieszczane.

Samorząd szkolny pod kierunkiem pana Artura Ścisłowskiego redaguje gazetkę szkolną „Świat Naszej Szkoły”.

Technikum, Liceum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa i Szkoła Policealna

Tak jak i w latach poprzednich, uczniowie deklarujący przystąpienie do egzaminów zewnętrznych pisali próbne egzaminy. Egzaminy zostały przeprowadzone w oparciu o zestawy zadań

Szkoły Ponadgimnazjalne w Laskach

przygotowane przez nauczycieli odpowiadające standardom egzaminów zewnętrznych. Prace uczniów zostały sprawdzone i omówione indywidualnie z uczniami. W dalszej pracy nad przygotowaniem do egzaminów nauczyciele analizowali osiągnięte rezultaty przez uczniów ze zwróceniem szczególnej uwagi na nieopanowane partie materiału i niewystarczające umiejętności.

Dużą wagę szkoła przywiązuje do edukacji pozalekcyjnej realizowanej w różnych formach: warsztatów, projektów edukacyjnych, wyjazdów do kina czy teatru, itp. Zajęcia takie cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów, często to uczniowie są ich inspiratorami. Mają one duże znaczenie edukacyjne i wychowawcze, otwierają na kontakty społeczne.

Staramy się również rozszerzać kontakty naszych uczniów z rówieśnikami, dlatego w ramach integracji młodzieży prowadzimy wymianę uczniów z międzynarodowego college'u w Norwegii i szkoły średniej w Wilnie. W tym roku nawiązaliśmy tak-

że kontakty z liceum warszawskim im. Tadeusz Czackiego, szczególnie nam bliskim ze względu na patrona szkoły.

W roku szkolnym 2012/2013 w szkołach ponadgimnazjalnych zaczęła obowiązywać nowa podstawa programowa zarówno w kształceniu ogólnym w LO, T i ZSZ jak i w kształceniu zawodowym w ZSZ i SP. Objęła ona klasy pierwsze wymienionych szkół.

Nauczyciele opracowali i wdrażali nowe rozkłady materiału nauczania. Ich realizacja była monitorowana w czasie hospitacji i przeglądu dokumentacji. Brakowało podręczników w druku brajlo wskim do nowej podstawy programowej. Częściowo nauczyciele korzystali z podręczników ze starej podstawy, wybierając wspólne dla obu podstaw zagadnienia (język polski, historia), jednak w większości sami opracowywali materiały dydaktyczne przekazywane uczniom.

Nowa podstawa zakłada kontynuację programu nauczania i formułuje kryteria określania efektywności kształcenia. Dlatego nauczyciele starali się powtórzyć najważniejsze zagadnienia z poprzedniego etapu i uzupełnić ewentualne braki; ta sytuacja czasami doprowadzała do opóźnień w realizacji bieżącego materiału nauczania (j. polski, j. angielski, matematyka).

Uczniowie uczący się w szkołach ponadgimnazjalnych są bardzo zróżnicowani pod względem osiągniętego/reprezentowanego poziomu wiedzy i umiejętności.

Zróżnicowany poziom uczniów wymaga zindywidualizowanego programu nauczania i podejścia do ucznia. Dlatego szkoła prowadzi różne poziomy nauczania w całym cyklu kształcenia, włącznie z przedmiotami maturalnymi. W przypadku, kiedy uczeń zbyt wolno przyswaja materiał nauczania rada pedagogiczna podejmuje decyzję o wydłużeniu etapu edukacyjnego. W takiej sytuacji jest obecnie w szkole 6 uczniów liceum. Kiedy uczniowie mają trudności w opanowaniu konkretnych umiejętności objętych są obowiązkowymi zajęciami wyrównawczymi.

Do naszych szkół zgłaszają się uczniowie, którzy wcześniej uczyli się w laskowskim gimnazjum, a także uczniowie ze szkół integracyjnych i masowych; są to uczniowie bardzo zróżnicowani pod względem swoich umiejętności, wiedzy, a także techniki pracy. Również dlatego musimy prowadzić bardzo indywidualny tok nauki, dostosowując go do potrzeb i możliwości ucznia, czasami tworząc nowe grupy, czy prowadząc zajęcia indywidualne z wybranych przedmiotów.

Duża część pracy szkoły skupia się wokół właściwego przygotowania uczniów do egzaminu maturalnego i egzaminów zawodowych.

Dotychczas przedmiotem, z którym uczniowie mają największej trudności jest matematyka. W latach poprzednich, właśnie z tego przedmiotu, pojedynczy uczniowie nie zdawali egzaminu maturalnego. Dlatego w szkole zwiększyliśmy ilość godzin lekcyjnych z matematyki, proponując uczniom dodatkowe obowiązkowe wyrównawcze zajęcia z tego przedmiotu.

Prowadzone są także zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego i zajęcia z prezentacji, które przygotowują uczniów do ustnego egzaminu maturalnego z języka polskiego.

Uczniowie na zajęciach dokonali wyboru tematu prezentacji, poznali zasady opracowania bibliografii przedmiotowej, będą opracowywali plany prezentacji. Zajęcia te odbywają się także w formie indywidualnej konsultacji. Uczestniczyli w nich uczniowie z klasy III LO i IV technikum.

Konwersacje z języka angielskiego i języka niemieckiego prowadzone są przez wolontariuszy native speaker-ów.

Zobaczyć niewidzialne to zajęcia warsztatowe poświęcone zagadnieniom, które wiążą się z obecnością osoby niewidomej, jako odbiorcy i twórcy kultury w świecie sztuki. Warsztat ma przygotować niewidomych uczniów do odbioru dzieł sztuki. Zajęcia umożliwią poznanie wartości wrażeń, które osoba niewidząca otrzymuje za pośrednictwem innych zmysłów niż wzrok i wykorzystanie bo-

gactwa kształconej wyobraźni oraz pozwolą w kontakcie z dziełem sztuki na doświadczenie przeżycia estetycznego. Zajęcia warsztatowe obejmują wszystkie dziedziny twórczości artystycznej oraz różnorodne formy kontaktu ze sztuką, m.in. poznawanie dzieł sztuki, spotkania niewidomych uczniów w pracowniach z artystami, projekcje filmowe i oglądanie spektakli teatralnych, wspólne próby tworzenia i samodzielna twórczość młodzieży. Zajęcia prowadzone są w ramach projektu *Nowe możliwości*.

Technika pracy stanowi istotny element indywidualnego planu rozwoju i wsparcia każdego ucznia z dysfunkcją wzroku. Dlatego w szkole dla uczniów klas pierwszych w ramach obowiązkowych zajęć rewalidacyjnych prowadzony jest przedmiot technika pracy i pisanie na klawiaturze (w celu biegłego opanowania techniki komputerowej).

W celu określenia rodzaju i poziomu techniki pracy uczniów z klas pierwszych i monitorowania postępów w opanowaniu techniki pracy pozostałych uczniów szkół ponadgimnazjalnych, na początku roku szkolnego, jak co roku, został przeprowadzany sprawdzian techniki pracy (w zakresie podstawowym – pisanie i czytanie).

W szkole warsztat pracy ucznia rozszerzamy także o nowe technologie, wielu uczniów korzysta w pracy szkolnej z brajlsensów, opierając w ten sposób technikę czytania na elektronicznym brajlu (eurobrajlu), a w przypadku uczniów słabowidzących podstawowym narzędziem pracy stają się laptopy. Dzięki temu uczniowie mają dostęp do tekstów literackich i innych pomocy dydaktycznych w wersji elektronicznej (m.in. po lekturę podstawową z języka polskiego sięga się do zbiorów pl.). Takie rozwiązanie zapewnia każdemu uczniowi możliwość wymaganej przez nauczycieli pracy z tekstem. Wykorzystanie nowych technologii pozwala również na lekturę poszerzającą wiedzę szkolną i rozwijającą zainteresowania. Można sięgnąć po nowości wydawnicze. Tak pokazujemy uczniom, jak możliwe jest samokształcenie.

Każdy nauczyciel ma dostęp przez Internet do zapisów tematów lekcyjnych i ocen ze swojego przedmiotu. Dostęp do dziennika otrzymali także uczniowie w części dotyczącej uzyskanych własnych ocen.

W roku szkolnym 2013/2014 – w ramach realizacji I semestru – osiągnięcia uczniów i udział w konkursach:

Aneta Wyrozębska i Paweł Jaworski za bardzo dobre wyniki osiągnięte w poprzednim roku szkolnym uzyskali na ten rok szkolny stypendium Prezesa Rady Ministrów.

Uczniowie klasy II LO otrzymali wyróżnienia za pracę zespołową w konkursie na komiks *Człowiek – najlepsza inwestycja* ogłoszonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie. M. Kumaszevska przygotowała projekt graficzny, M. Suska uzupełnił rysunki, treści prezentowane w komiksie wspólnie opracowała K. Jóźwik, I. Osiak i P. Lewandowska. Prace koordynował i czuwał nad dotrzymaniem terminów P. Jaworski. Komiks *Od biurka do tira* zostanie wydany w formie książkowej.

Drugim projektem realizowanym w tej klasie była praca na konkurs ogłoszony przez Polski Komitet Normalizacji pt. „Normalizacja jest dla nas i wokół nas”. Prace zostały wysłane, obecnie czekamy na wyniki konkursu.

Uczniowie z różnych klas wzięli udział w IX edycji Olimpiady Przedsiębiorczości organizowanej przez Fundację Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych przy SGH w Warszawie. Najlepszy wynik uzyskał Paweł Jaworski.

W zawodach sportowych w I semestrze reprezentowali szkołę i Ośrodek:

- Wyrozębska Aneta, Zajk Karolina i Bukowska Arnika – w goallballa – zdobyły złoty medal mistrzostw Polski (Lublin – wrzesień 2013);
- Aneta brała również udział w międzynarodowym turnieju organizowanym w Laskach (4 miejsce);

- Poncyleusz Dominik, Kowalewski Kacper, Radomski Bartosz, Duda Arek i Szamik Filip – występowali na Mistrzostwach Polski Juniorów w gołballa (3 miejsce) oraz w międzynarodowym turnieju w Laskach (2 miejsce);

- Głowacki Dawid i Duda Arkadiusz – brali udział w zawodach w pływaniu.

Program zajęć rewalidacyjnych został ustalony na podstawie opracowanych IPET-ów. Ma on na celu wspieranie uczniów i udzielanie pomocy w najslabiej opanowanych umiejętnościach. Dlatego najwięcej zajęć rewalidacyjnych było prowadzonych z matematyki; niektórzy uczniowie ze względu na specyficzne trudności i deficyty uczestniczyli w indywidualnych zajęciach z tego przedmiotu.

W realizacji programu i osiągniętych wynikach (oceny celujące) z przedmiotu wiedza o kulturze wyróżnił się zespół klasy I LO – uczniowie z pełnym zaangażowaniem uczestniczyli w zajęciach, wykazywali twórcze podejście do wykonywanych ćwiczeń, biorąc żywy udział w dyskusjach i przygotowując prezentacje.

Nie ze wszystkich przedmiotów przewidziany przez nauczycieli program został zrealizowany.

Nowa specjalizacja

Widząc duże zainteresowanie młodzieży i potrzeby rynku pracy w ZSZ, została otwarta nowa specjalizacja zawodowa w ramach zawodu ślusarstwo – serwisant sprzętu rowerowego. Zakupiony został podstawowy nowy sprzęt, który umożliwi realizację tego programu. Hala maszyn w CRZ została dostosowana tak, aby mogło powstać nowe stanowisko warsztatowe (wybudowano ściankę działową). Obecnie pięciu uczniów szkoły zawodowej z klasy pierwszej i drugiej zdobywa umiejętności serwisanta rowerowego, oferując już także naprawę ośrodkowego sprzętu rowerowego.

Szkoła Muzyczna i Ognisko Muzyczne

Szkoła Muzyczna

Do Szkoły Muzycznej w II semestrze 2012/2013 uczęszczało 14 uczniów, a w roku szkolnym 2013/2014 – 19 uczniów. Dwoje z nich ukończyło Szkołę Muzyczną. Egzamininy końcowe odbyły się 24 maja 2013 roku.

Wszyscy pozostali uczniowie zostali promowani do następnej klasy na Radzie Pedagogicznej 17 czerwca 2013 r. Egzamininy promocyjne z instrumentów i egzamininy z instrumentów dodatkowych odbyły się 23 maja 2013 i 11 czerwca 2013 r.

17 czerwca 2013 r. zakończyła się sesja egzaminacyjna w Studium Muzyki Kościelnej.

Ognisko Muzyczne.

Do Ogniska Muzycznego w II semestrze 2012/2013 uczęszczały 103 osoby. W roku szkolnym 2013/2014 – 105 osób. Z konsultacji w analogicznych jak wyżej okresach korzystało: 14 i 9 absolwentów. W Ognisku Muzycznym uczniowie uczęszczali na zajęcia: fortepianu, perkusji, trąbki, fletu, akordeonu, organów, emisji głosu, gitary basowej, chóru, muzykoterapii.

Najważniejsze wydarzenia w II semestrze roku szkolnego 2012/2013 i w I semestrze 2013/2014:

- 30 stycznia 2013 r. odbył się Koncert Zimowy. Wystąpili na nim uczniowie Szkoły i Ogniska Muzycznego, chór i zespół After Five. Podczas Koncertu Zimowego miała miejsce bardzo ważna uroczystość – „przekazanie nazwy” *Leśne Ptaki* naszemu chórowi.

- 18 lutego 2013 r. uczniowie i nauczyciele naszej Szkoły wzięli udział w audycji radiowej w radiu internetowym „Polska Live”. Audycja nosiła nazwę „Wszystko, co niewidzialne”.

- 22 lutego 2013 r. zespół After Five wystąpił w Izabelinie w Szkolnym Konkursie Talentów – „Szkot”.

- 7 marca 2013 r. – oprawa Mszy św. w intencji p. P. Grocholskiego (chór i nauczyciele).

- 15 marca 2013 r. – chór „Leśne Ptaki” i nauczyciele Szkoły Muzycznej wzięli udział w uroczystej Mszy św. podczas Międzynarodowej Konferencji Rodziny UKSW.

- 19 marca 2013 r. – Kaplica w Laskach. Chór wystąpił podczas Mszy św. z okazji uroczystości św. Józefa (na zakończenie rekolekcji prowadzonych w Ośrodku przez kleryków). Jednocześnie była to Msza św. za śp. Jadwigę Mendalkę (mamę s. Eligii Mendalki) i inauguracja pontyfikatu papieża Franciszka.

- 23 marca 2013 r. – festiwal fortepianowy w Żyrardowie. Naszą Szkołę reprezentowali uczniowie p. A. Czołpińskiej: Michał Zabłocki, który zagrał na fortepianie i Kacper Kowalewski, który opowiadał o pracy z zapisem muzycznym brajla.

- 5 kwietnia 2013 r. odbył się w Brwinowie Koncert Talentów w rocznicę śmierci Jana Pawła II. Wystąpił zespół After Five.

- 23 kwietnia 2013 r. – zespół After Five wystąpił przy ul. Łazienkowskiej – rozdanie nagród dla firm biorących udział w rankingu Gazety Prawnej – Firma Społecznie Odpowiedzialna.

- 15 maja 2013 r. – Święto Ośrodka: oprawa Mszy św. w Kaplicy: chór i nauczyciele Szkoły Muzycznej, na organach grał p. T. Tokarski. W przedstawieniu w Internacie Dziewcząt wzięli udział: P. Warachowski, K. Wędrocha, K. Wiśniewski, M. Otrębski z p. S. Włoskowicz, K. Maciejczyk. Na ścieżce rehabilitacyjnej przygotowanej dla gości Szkołę Muzyczną reprezentowała p. M. Chmielewska jako muzykoterapeutka.

- 22 maja 2013 r. – Koncert uczniów Szkoły Muzycznej dla studentów Uniwersytetu III Wieku z Konstancina.

- 25 maja 2013 r. odbyły się IX Spotkania Niepublicznych Szkół i Placówek Artystycznych w Żyrardowie. Wystąpił chór „Leśne Ptaki” z towarzyszeniem p. B. Harasiuka – gitara, oraz Kamila Wiśniewskiego – fortepian solo.

- 25 maja 2013 r. zespół After Five uświetnił imprezę zorganizowaną z okazji Dnia Matki na Marymoncie.

- 11 czerwca 2013 r. – dwójka naszych uczniów wzięła udział w Powiatowym Konkursie w Starych Babicach. Byli to: Mariusz Korgol i Mirela Moldovan. Mirela otrzymała wyróżnienie.
- 14 czerwca 2013 r. – Konkurs piosenki angielskiej – Maciej Kotyński otrzymał I nagrodę. Akompaniowała mu i przygotowała go do występu p. Ł. Szablewska-Borzykowska.
- 19 czerwca 2013 r. – w Domu Kultury Izabelin odbył się II Koncert pt. „Szczepujemy się i wspieramy”. Wziął w nim udział Dominik Strzelec, p. Ł. Szablewska-Borzykowska i p. M. Drabik-Dziedziczak w roli dyrygenta.
- 24 czerwca 2013 r. – zakończenie roku szkolnego w Szkole Muzycznej, połączone z okolicznościowym koncertem.
- 4 września – przesłuchania wstępne do Szkoły Muzycznej.
- 5 września – rozpoczęliśmy rok szkolny 2013/2014 koncertem, w którym udział wzięły panie H. Szablewska – flet i A. Czołpińska – fortepian.
- 15–21 września – wyjazd chóru „Leśne Ptaki” i solistów do Niemiec. Była to już piąta „wymiana” z uczniami Gimnazjum w Herzbergu.
- 24–25 września – kontrola Szkoły Muzycznej, dotycząca przestrzegania przepisów prawa. Kontrolę przeprowadziły panie wizytatorki z Centrum Edukacji Artystycznej: p. Eleonora Kuja-wa-Stebel i p. Bożena Krygier. Wszelkie zalecenia pokontrolne zostały wykonane, a pismo do wizytatorów wysłane w terminie.
- 2 października – koncert chóru „Leśne Ptaki” i solistów w Publicznym Gimnazjum i Szkole Podstawowej im. M. Kopernika w Nowej Wsi. Koncert zorganizowano z okazji 10 Jubileuszowego Rajdu Orłąt Pęcickich dla uczczenia żołnierzy walczących w Powstaniu Warszawskim.
- 12 października – obchodziliśmy Święto Szkoły Muzycznej połączone w tym roku ze Świętem Edukacji Narodowej. W tym dniu chór złożony z uczniów i nauczycieli naszej Szkoły przygotował oprawę liturgii Mszy św. w Kaplicy Centralnej. Podczas póź-

niejszego koncertu w sali Domu św. Stanisława chór i soliści powtórzyli program wykonany na wrześniowym koncercie w Herzbergu, jak również odbył się pokaz slajdów z pobytu młodzieży w Herzbergu.

- 17 października – IV Festiwal Teatralno-Muzyczny pt. „Dajemy radość” w Centrum Kultury w Błoniu – wystąpił zespół After Five.

- 16 listopada – w Kaplicy Centralnej obchodziliśmy jubileusz 50-lecia ślubów zakonnych 5 siostr. Była wśród nich s. Blanka. Do scholi prowadzonej przez s. Dolores dołączyli nauczyciele Szkoły Muzycznej i wspólnie przygotowaliśmy oprawę Mszy św.

- 12 grudnia – przesłuchania półroczne uczniów Szkoły Muzycznej.

- 13 grudnia – występ Dominika Strzelca i p. Ł. Szablewskiej-Borzykowskiej – Dom Przyjaciół.

- 16 grudnia – występ zespołu After Five na spotkaniu opłatkowym w firmie Leroy Merlin.

- 18 grudnia – występ zespołu After Five z okazji 8 rocznicy powstania Fundacji Orange.

Filia Instytutu Szkolenia Organistów

W tym roku szkolnym do Filii Instytutu Szkolenia Organistów uczęszczały 4 osoby.

Program Studium dopasowany jest do możliwości studenta niewidomego. Absolwenci mają szansę uzyskania dyplomu III stopnia.

Raz w tygodniu słuchacze Studium dojeżdżają do Instytutu na następujące wykłady: liturgia, historia muzyki kościelnej, zasady muzyki, zasady śpiewu gregoriańskiego, harmonia, kształcenie słuchu, chór. Zajęcia praktyczne realizowane są z nauczycielami ze Szkoły Muzycznej (fortepian, organy, emisja głosu, gra liturgiczna), zaś egzaminy i kolokwia zdawane są w Instytucie Szkolenia Organistów.

Muzykoterapia

Muzykoterapia jest zupełnie odmiennym rodzajem działalności Szkoły i Ogniska Muzycznego. Pełni ona rolę rehabilitacyjną w szerokim znaczeniu. W pierwszej kolejności na muzykoterapię uczęszczają dzieci i młodzież najbardziej obciążone zdrowotnie, tak pod względem fizycznym jak i psychicznym. Założeniem muzykoterapii nie jest kształcenie muzyczne osób chorych, lecz umożliwienie im rozwoju i polepszenia jakości życia poprzez zastosowanie różnych technik i metod muzykoterapeutycznych. Uczestnicy muzykoterapii nie muszą mieć słuchu muzycznego. Przeróżne formy muzykowania na prostych instrumentach perkusyjnych, realizacja zadań muzycznych, uczestnictwo w zabawach ruchowo-muzycznych, śpiew, słuchanie i interpretowanie muzyki służą pokonywaniu własnych lęków, słabości, uczą współodpowiedzialności, motywują do działalności twórczej, rozwijają wrażliwość estetyczną, odprężają, wyzwalają tłumione emocje, rozwijają wyobraźnię, dają możliwość poznawania siebie i innych, usprawniają ruchowo, są źródłem poznawania piękna niewidzialnego świata.

Obecnie na muzykoterapię uczęszcza 46 dzieci (7 z Przedszkola, 28 ze Szkoły Podstawowej i Gimnazjum, 10 ze Szkoły Specjalnej oraz 1 z Liceum).

Dział Dzieci Głuchoniewidomych

Podobnie jak w I semestrze roku szkolnego 2012/2013 pracowaliśmy na stałe z sześcioma chłopcami, podzielonymi na dwie grupy, w zależności od indywidualnych możliwości i potrzeb edukacyjnych. Wszyscy chłopcy uczestniczyli w różnych **zajęciach rehabilitacyjnych**: rehabilitacji ruchowej, rehabilitacji wzroku, hipoterapii, dogoterapii – każde z zajęć w wymiarze 1 godzina tygodniowo.

Grupa starsza

- Trzech chłopców, w wieku 17–19 lat, realizowało **indywidualne programy szkolne** w oparciu o metodę ośrodków pracy. Do

Dział Dzieci Głuchoniewidomych

programu wprowadzone zostały piktogramy, odstąpiono od nauki brajla. Uczniowie opanowali zakładany materiał szkolny na zadawalającym poziomie. Pozytywną ocenę podsumowującą rok pracy otrzymaliśmy też od rodziców naszych uczniów, którzy wyraźnie zauważają ich rozwój i zadowoleni są z efektów pracy szkolnej. Szczegółowe ewaluacje dotyczące realizacji indywidualnych programów zostały opracowane przez nauczycieli i są dostępne w placówce.

- Przygotowanie zawodowe dla grupy szkolnej obejmowało zajęcia w **pracowni ceramiki** oraz w **pracowni drewna**. W pracowni stolarskiej w tym semestrze chłopcy doskonalili umiejętność szlifowania, piłowania, wiercenia otworów, sklejanie i przybijania gwoździ, wykonując domki dla ptaków, prace dydaktyczne do internatu dla młodszych dzieci, kontynuowali prace przy kalendarzu "Ważny dzień", każdy z nich zrobił model samocho-

du. Chłopcy nauczyli się pracować w grupie, są dokładniejsi, najbardziej lubią przybijać gwoździe i wiercić otwory przy pomocy różnych wiertarek oraz składać elementy w finalny wyrób, gorzej jest z piłowaniem i szlifowaniem, ponieważ prace te wymagają cierpliwości, zajmują więcej czasu, a także są męczące fizycznie. W pracowni ceramicznej wykonywali miseczki, misy, podkowy, prace z plastronów. W przyszłym roku powinny być kontynuowane zajęcia w obu pracowniach, ponieważ uczą one chłopców obojętności, wytrwałości, cierpliwości, dokładności, zręczności, logicznego myślenia, syntezy i analizy, w praktyce wykorzystują wiedzę arytmetyczną i geometryczną, nabywają umiejętności pracy w zespole. Poza celami edukacyjnymi dają też, a może przede wszystkim, ogromną satysfakcję z samodzielnego wykonania przedmiotów, które mogą zademonstrować innym pracownikom i rodzinie. Są też dobrą bazą do ewentualnej pracy w warsztatach terapii zajęciowej.

- Z tej grupy dwóch uczniów korzysta na stałe z naszego internatu, jeden nocuje u nas 2 razy w tygodniu.

W ramach zajęć internatowych dla grupy szkolnej odbyły się **lekcje tematyczne** na terenie Warszawy:

- Kuźnia w Muzeum Hutnictwa w Pruszkowie. Luty: zapoznanie się z dawnymi narzędziami i technikami obróbki metalu, własnoręczne wykucie podkowy.

- Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Marzec: „Pisanki” – zapoznanie się z technikami wykonywania pisanek, oglądanie przeróżnych pisanek, w tym także z jaja strusiego, samodzielne wykonanie pisanek w dwóch technikach, woskiem i kredkami, farbowanie. Kwiecień: „Od korca do kilograma” – zapoznanie się z różnymi miarami długości, objętości, masy na przestrzeni wieków, samodzielne pomiary ciała, ważenie bezmianem przedmiotów, praktyczne umiejętności liczenia. Maj: „Na szkle malowane” – poznanie ciekawej techniki malowania na szkle, wykonanie własnej pracy na Dzień Matki.

Grupa młodsza

- Trzech chłopców, w wieku 8–11 lat, realizowało **programy indywidualne** z naciskiem – jak w I semestrze – na doskonalenie czynności samoobsługowych, budowanie podstaw komunikacji, realizację prostych zajęć stolikowych przyczynowo-skutkowych, segregowanie, dopasowywanie, budowanie konstrukcji itp. Postępy są różne w przypadku poszczególnych dzieci. Opisy realizacji programów i wnioski na przyszły rok szkolny dostępne są w indywidualnych sprawozdaniach nauczycieli i wychowawców. Z tej grupy wszyscy chłopcy korzystają z naszego Internatu.

Głównym zadaniem podczas codziennej pracy w **internacie** było rozwijanie samodzielności i kompetencji społecznych wychowanków. Obejmowało ono samodzielne poruszanie się po Ośrodku, Laskach, lesie, zasady bezpiecznego poruszania środkami transportu publicznego, poruszanie się w przestrzeni miejskiej, dokonywanie zakupów, załatwianie prostych spraw np. zapłacenie za obiady w biurze, przyniesienie prowiantu z kuchni; chłopcy rozwijali umiejętności współżycia w grupie, rozwiązywanie konfliktów. Duży nacisk kładziono na pracę na rzecz grupy, wzajemną pomoc, podtrzymywanie kontaktów z rodziną – przygotowywanie drobnych prezentów i pisanie listów, kształtowanie postawy patriotycznej, uczestniczenie w życiu społecznym, wychowanie religijne, kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych, dbanie o zdrowie, rozwijanie zainteresowań własnych, treningów czynności dnia codziennego: ekonomicznego, toaletowego, porządkowego, jedzeniowego.

Podczas **zajęć kulinarnych** chłopcy wykonywali ciasta na zimno, muffinki, pierogi, galaretki, koktajle owocowe, serki smakowe, pasty rybne i serowe, gofry, placki ziemniaczane, samodzielnie przyrządzali zapiekanki z pieczywa i ziemniaków, smażyli kotlety z pomocą opiekuna. Chłopcy włączeni są w akcję recyklingu; mieli na ten temat przeprowadzone zajęcia, na bieżąco segregują papier, plastik i szkło, wiedzą, do których pojemników należy je wrzucać.

Sfinalizowana została akcja dla Fundacji Centaurus – chłopcy zbierali ciepłe rzeczy dla zwierząt.

Chłopcy z bardzo dużym zaangażowaniem przygotowywali się do występu na Dzień Ośrodka oraz angażowali się w podejmowanie gości odwiedzających placówkę – piekli pierniczki, ozdabiali i pakowali na sprzedaż ciasteczka oraz własnoręczne wyroby ceramiczne, oprowadzali gości, samodzielnie przygotowywali herbatę i kawę. Wystąpienie przed tak liczną publicznością na scenie było dla chłopców ogromnym przeżyciem i zarazem powodem do radości i dumy.

Internat Dziewcząt

Celem naszej pracy w Internacie Dziewcząt – zarówno w II semestrze roku szkolnego 2012/2013 jak i w I semestrze roku 2013/2014 – było zapewnienie dziewczętom poczucia bezpieczeństwa, prawidłowej, serdecznej i rodzinnej atmosfery w grupach internatowych, stworzenie warunków do nauki i jak najlepszego rozwoju własnego poprzez udział w różnych dodatkowych zajęciach: edukacyjno-rewalidacyjnych.

Zadania z zakresu wychowania i rewalidacji zmierzające ku wszechstronnemu rozwojowi osobowości dziewcząt realizowano w poszczególnych grupach internetowych w toku codziennej pracy wychowawczej, dydaktycznej, opiekuńczej, rehabilitacyjnej, rewalidacyjnej i rekreacyjnej. Szczegółowo omówiono w sprawozdaniach z poszczególnych grup efekty wychowawcze, dydaktyczne i rewalidacyjne u każdej wychowanki.

Dwa zasadnicze kierunki działań edukacyjno-rewalidacyjnych, które realizowano to: **pomoc w odrabianiu lekcji i nauka oraz doskonalenie czynności życia codziennego** – zadania te dostosowywano do potrzeb i możliwości dziecka, uwzględniając indywidualny rozwój każdej wychowanki.

W grupach dziewczynek młodszych dużo czasu poświęcano na pomoc w odrabianiu lekcji. W większości była to pomoc i pra-

Internat Dziewcząt w Laskach

ca indywidualna wychowawczyni z danym dzieckiem według jego potrzeb i możliwości.

W grupach młodzieżowych pomagano w organizacji i planowaniu czasu odrabiania lekcji, motywowano do systematyczności i rzetelności w wywiązywaniu się z zadań szkolnych. Rozbudzano zamiłowania do czytelnictwa, zachęcając do korzystania z bibliotek. Pomagano w korzystaniu z komputera, Internetu – jako pomoc w realizacji zadań szkolnych. Troszczono się o znalezienie czasu na półgodzinne czytanie książek w brajlu.

Na bieżąco i prawidłowo przebiegała **współpraca ze szkołami**.

We wszystkich grupach starano się rozwijać u wychowanek inicjatywę, zmysł organizacji, samodzielności i samowystarczalności na miarę indywidualnych możliwości. Doskonalono czynności życia codziennego w samoobsłudze, przygotowując dziewczęta do podjęcia w przyszłości samodzielnego dorosłego życia: estetyka

przygotowywania i spożywania posiłków, troska o ubiór i higienę osobistą, nauka sprzątanania własnego miejsca nauki i pracy.

Współpraca wychowawczyń z rodzicami: telefoniczny lub osobisty kontakt w czasie odwiedzin i rozjazdów dziewcząt do domu – omawiano ważne kwestie wychowawcze, dydaktyczne i zdrowotne.

W zakresie wychowania społeczno-moralnego dbano o indywidualny rozwój wychowanek: ich zdolności, charakteru, zainteresowań, wykształcenia systemu wartości i oczekiwanych powszechnie zasad moralno-społecznych. Przeznaczono czas na integrację dziewcząt poprzez wzajemną pomoc i zrozumienie, zwracano uwagę na podział prac i ich współpracę podczas wykonywania dyżurów. W grupach świętowano imieniny, urodziny dziewcząt, wspólne święto grupy (Msza św., program, wypieki kulinarne). Pielęgnowano pamięć o imieninach pracowników Internatu Dziewcząt i Ośrodka – składano życzenia, przygotowywano drobne upominki.

Odbywały się różne zbiórki grupowe o charakterze organizacyjno-integracyjnym: reagowanie na osobiste problemy wychowanek, dotyczące wyborów wartości, kształtowania charakteru, problemów społeczno-moralnych.

Ważne wydarzenia i spotkania:

- 17 marca 2013 r. – w Internacie Dziewcząt zorganizowano spotkanie integracyjne dla młodzieży z obu internatów podsumowujące wiadomości historyczne na temat *Żołnierzy Wyklętych*.

- 11 maja 2013 r. – udział wychowanek w Dniu Strażaka zorganizowanym przez OSP w Laskach.

- 15 maja 2013 – **Święto Ośrodka** – Msza święta, program artystyczny w sali Internatu Dziewcząt, uczestniczyły wszystkie wychowanki. Czynnienie zaangażowały się dziewczęta z gr. I, II, III, V, VI w przygotowanie programu: piosenka o internacie (tekst i melodia własna – wychowanki gr. III) a także taniec z piłkami pod kierunkiem p. Doroty Świdwy. Po południu dalsze świętowanie

– poczęstunek w kawiarence, wyjazdy poszczególnych grup do Warszawy.

- Zorganizowano dla najstarszych dziewcząt *Wieczorek Francuski* – spotkanie z ks. Sławomirem Szczepaniakiem, poczęstunek francuski.

- Przez cały rok szkolny w Internacie Dziewcząt w gr. II pracowała wolontariuszka z Fundacji Schumana – Berenike. W maju w gr. II odbyło się spotkanie z wolontariuszami z Fundacji Schumana. Wychowanki opowiadały o życiu w Laskach, oprowadzały wolontariuszy po Internacie i przygotowały poczęstunek.

- Na początku semestru w weekend grupę II odwiedzili uczniowie ze szkoły amerykańskiej w Konstancinie, z którymi dziewczynki robiły prace plastyczne. Pod koniec maja wychowanki z gr. II były z rewizytą w ich szkole na koncercie i poczęstunku.

- 9–12 maja 2013 r. – gościliśmy w Internacie Dziewcząt młodzież słabowidzącą i niewidomą wraz z nauczycielami z Wilna.

- 7–9 czerwca 2013 r. – gościliśmy w Internacie Dziewcząt grupę dzieci z naszej szkoły z Rabki.

- 17–18 września 2013 r. – Święto Internacie Dziewcząt św. Stanisława Kostki. Świętowanie rozpoczęło się 17 września – adoracją Najświętszego Sakramentu, przygotowaną przez poszczególne grupy internatowe, od godz. 18.30 do 20.30. Drugi dzień świętowania rozpoczął się Mszą świętą o godz. 16.00 na dużej sali. Po Eucharystii odbyło się przedstawienie pt. „Mały Książę” w wykonaniu dziewcząt z gr. V, następnie wszyscy goście i domownicy przeszli do jadalni na uroczystą kolację.

- 13 października 2013 r. – „Niedziela Absolwenta”. W czasie Mszy świętej niewidomi Absolwenci modlili się w intencji nauczycieli żyjących i zmarłych oraz nawiedzili cmentarz. Po Mszy świętej wszyscy goście (ok. 130 osób) przeszli do Internatu na obiad. Po obiedzie na dużej sali w Internacie Dziewcząt odbyło się spotkanie, była też niespodzianka! – Chłopcy z IV gr. powtórzyli dla

absolwentów spektakl, który przygotowali na swoje święto Do-
mu św. Teresy, pt. „Bajka o szczęściu”.

- W Dniu Święta Edukacji Narodowej dziewczęta włączyły się w modlitwę w intencji wszystkich pedagogów w czasie Mszy świętej, przygotowywały również drobne upominki, składały w szkołach życzenia wraz z symbolicznym kwiatem wdzięczności.

- 18–20 października 2013 r. – Międzynarodowy Turniej Go-
alballa – posiłki w Internacie Dziewcząt.

- 23 listopada 2013 r. – Udział dziewcząt w koncercie Grupy Historycznej „Niepodległość” – w dużej sali Internatu Dziewcząt; była możliwość obejrzenia rekwizytów z czasu Powstania Warszawskiego.

- 30 listopada 2013 r. – Ważnym wydarzeniem było wspólne spotkanie integracyjne wszystkich grup internatowych pt. „Kolor, piosenka, zabawa” prowadzone przez p. Małgorzatę Połomską – po spotkaniu była wspólna zabawa andrzejkowa dla dzieci i młodzieży ze wszystkich Internatów.

- 7 grudnia 2013 r. – Odbył się wieczór adwentowy – scenka przedstawiona przez dzieci ze Szkoły Podstawowej w Borzęcinie przybliżyła nas do Świąt Bożego Narodzenia. Spotkanie zakończyło się wspólnym śpiewem pieśni adwentowych.

- 17 grudnia 2013 r. – Wigilię internatową rozpoczęły jasełka pt. „O trzech mędrcach i chłopcu” przygotowane przez grupę I. Po jasełkach tradycyjnie dzieliliśmy się opłatkiem oraz odbyła się wspólna kolacja całego Internatu z rekreacją pt. „Kim będę przy źłóbku Jezusa”.

Wycieczki:

- Dziewczęta wielokrotnie uczestniczyły w wyjazdach do Warszawy i w internatowych rajdach rowerowych szlakami Puszczy Kampinoskiej.

- W dniach 30.maja–2 czerwca 2013 r. – grupa III była na wspólnym wyjeździe rekreacyjno-wypoczynkowym w Sobieszowie.

- W dniach 7–10 czerwca 2013 r. grupa I była w Gdańsku-Sobieszewie na wycieczce o charakterze poznawczo-rewalidacyjnym; w programie znalazły się np. zwiedzanie Starego Miasta w Gdańsku, wizyta w fabryce cukierków, stacji ornitologicznej, przelot samolotem.

- 22 czerwca 2013 r. – udział dziewczynek z grupy I w XI Festiwalu Misyjnym w Zielonce pod hasłem: „Bóg mnie kocha” pod patronatem Komisji Episkopatu Polski ds. Misji – spotkanie w ramach Misyjnego Apostolstwa Niepełnosprawnych Dzieci: udział we Mszy św., spotkanie na placu przed kościołem – wysłuchanie koncertu góralskiego zespołu „Zbyrcok” oraz zespołu „Raz, Dwa, Trzy”.

W ramach **wychowania kulturowego i estetycznego** podejmowano działania rozwijające u wychowanek wrażliwość artystyczną, zainteresowanie literaturą, muzyką. Dziewczęta wyjeżdżały do filharmonii, teatru, kina. Rozwijano u dziewcząt kulturę życia codziennego, pragnienie poszukiwania dobra i piękna.

Ważniejsze wydarzenia kulturalne:

- 10 marca 2013 r., 19.03. – Wyjazdy gr. I i II na koncerty niedzielne do Filharmonii Narodowej;

- 16 marca 2013 r. – Koncert dzieci ze szkoły dla niewidomych na Białorusi w Sali Internatu Dziewcząt;

- 23 marca 2013 r. – Wizyta gr. I w Teatrze Guliwer na spektaklu *Stoi na stacji lokomotywa*;

- 14 kwietnia 2013 r. – Wyjazd gr. IV na koncert muzyki chrześcijańskiej *Debiuty 2013 im. Moniki Brzozy* do Dobrego Miejsca w Warszawie;

- 17 kwietnia 2013 r. – Koncert kwartetu skrzypcowego *Kwartet Opera* Warszawskiej Opery Kameralnej – w Sali Domu Dziewcząt;

- Wyjazd dziewcząt z gr. V do Teatru Syrena na sztukę *Trener Życia*;

- Delegacja dziewcząt z Internatu była w Teatrze Polskim na Salonie Poezji (teksty Jana Pawła II i Benedykta XVI);

- Gr. VII przygotowała program *Święty Stanisław Kostka patron naszego internatu*;
- W ramach ścisłej współpracy Internatu Dziewcząt ze Szkołą Muzyczną dziewczęta włączyły się w wyjazdy:
  - 15 marca 2013 r. – oprawa muzyczna liturgii Mszy św. z okazji inauguracji Międzynarodowego Kongresu Rodziny na UKSW;
  - 25 kwietnia 2013 r. – występ chóru w Żyrardowie podczas IX Spotkań Niepublicznych Szkół i Placówek Artystycznych.

W zakresie **wychowania religijnego** stałym zadaniem wychowawczym była troska o rozwój życia duchowego, której celem było nawiązanie przez wychowanki osobistej więzi z Bogiem i życie wiarą na co dzień. Grupa dziewcząt uczestniczyła w cotygodniowej scholi, przygotowując oprawę muzyczną niedzielnej Mszy świętej, a także oprawę liturgiczną. Wychowanki uczestniczyły indywidualnie i grupowo w różnych nabożeństwach. Raz w tygodniu w kaplicy Internatu Dziewcząt spotykała się grupa młodzieży *Bartymeusz* z obu naszych internatów na wspólnych spotkaniach modlitewnych *Odnowy w Duchu Świętym*.

Ważnym wydarzeniem dla Kościoła, w tym także i dla nas był wybór nowego papieża Franciszka.

Ważne wydarzenia w zakresie życia religijnego:

- 26–28 lutego 2013 r. – Rekolekcje dla pracowników Lasek: „Trzy dni ze słowem Matki Czackiej – Tryptyk” – w sali Internatu Dziewcząt;
- 4–6 marca 2013 r. – Rekolekcje dla dzieci i młodzieży prowadzone przez Szkołę Nowej Ewangelizacji z Otwocka – w sali Internatu Dziewcząt;
- 18–19 marca 2013 r. – Przygotowanie dzieci i młodzieży do Triduum Paschalnego poprowadzone przez kleryków z Seminarium Duchownego w Pelplinie – w sali Internatu Dziewcząt;

- 17 kwietnia 2013 r. – Pierwsza Komunia Święta w Kaplicy Centralnej w Laskach;
- W II semestrze roku Szkolnego 2012/2013 wyjazdy formacyjne młodzieży (dziewczeta i chłopcy) do Magdaleny i udział w rekolekcjach w Laskach:
  - 22–24.02. Spotkanie w Magdalence *Odkryj swoją perłę*;
  - 23–24.03. Dom Rekolekcyjny w Laskach *Wprowadź mnie Królu w swe Komnaty*;
  - 5–6.04. Spotkanie w Magdalence *Przepraszam, którąś do Boga?*;
  - 10–12.05. Dom Rekolekcyjny w Laskach *Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie*, pielgrzymka do Warszawy do Sanktuarium Matki Bożej Nauczycielki Młodzieży;
- 16 marca 2013 r. – udział delegacji dziewcząt w Wieczorze Uwielbienia w Żyrardowie;
- 18.05.2013 – wyjazd na Kongres Odnowy w Duchu Świętym do Częstochowy;
- 20 kwietnia 2013 r. – udział wychowanek w Wieczorze Uwielbienia w sali Internatu Dziewcząt przygotowanym i animowanym przez Szkołę Nowej Ewangelizacji z Otwocka, która prowadziła nasze rekolekcje Wielkopostne;
- 21 maja 2013 r. – spotkanie z o. dominikaninem – misjonarzem z Japonii – pogłębienie wiedzy nt. misji;
- 1 czerwca 2013 r. – udział delegacji dziewcząt w XVII Spotkaniu Młodych nad Lednicą – tegoroczny temat: *W imię Ojca*;
- 22 czerwca 2013 r. – udział najstarszych wychowanek w Rekolekcjach Eucharystycznych w drodze *A poznali Go po łamaniu chleba* – pielgrzymka do Sokółki do miejsca Cudu Eucharystycznego.

Wszechstronne wychowanie w Internatu Dziewcząt obejmuje integralne spojrzenie na rozwój osoby niewidomej. Poszczególne dziedziny wychowania przenikają się i korelują ze sobą. Z powyższego w ramach **rewalidacji, troski o wychowanie fizyczne**

w naszej pracy internatowej dziewczęta objęte były – według potrzeb – następującymi **dotatkowymi zajęciami edukacyjno-rewalidacyjnymi**:

- orientacja przestrzenna – ok. 70 wychowanek
- rehabilitacja widzenia – 23
- gimnastyka korekcyjna – 71
- hipoterapia – 29
- logopedia – 3
- spotkania z psychologiem – 44
- zajęcia kulinarne – ok. 20 wychowanek z grup V i VI
- **Szkoła Muzyczna i Ognisko Muzyczne (taniec)** – uczęszczają wybrane dziewczęta ze wszystkich grup internatowych
- **basen** – dziewczęta miały możliwość uczestniczenia raz lub dwa razy w tygodniu
- **zajęcia sportowe.**

We wszystkich grupach odbywały się na bieżąco spotkania z nauczycielami zajęć dodatkowych w celu omawiania postępów dziecka w ramach wytyczonych wspólnych kierunków działań w zakresie indywidualnych programów edukacyjno-rewalidacyjnych dla każdej wychowanki.

Dziewczęta objęte były troskliwą opieką wychowawczą uwzględniającą zdrowy tryb życia, higienę i bezpieczeństwo z możliwością kontaktu – w razie potrzeby – z pielęgniarką lub lekarzem.

Podejmowano różne formy aktywności fizycznej: spacery, zabawy rekreacyjne na świeżym powietrzu, na placu zabaw, rolki, wycieczki piesze i rajdy rowerowe po Puszczy Kampinoskiej. Dwie wychowanki brały udział w Międzynarodowych Zawodach dla Niepełnosprawnych w narciarstwie biegowym – w Norwegii.

W tym roku szczególnym powodzeniem cieszyły się sporty zimowe – dwa razy gr. II była na łyżwach, inne grupy brały udział w Dniu Śniegu, wychowanki miały wtedy okazję pojeździć na nartach biegowych.

W ramach realizowanego w naszym Ośrodku projektu *Nowe możliwości* – w Internacie Dziewcząt prowadzone były *Zajęcia gospodarstwa domowego* dla dwóch grup sześciuosobowych.

W zakresie tego samego projektu *Nowe możliwości* trzy nauczycielki orientacji przestrzennej prowadziły zajęcia indywidualne z 5 wychowankami – uczennicami Jabłonek.

Internat Chłopców

W pierwszym semestrze roku szkolnego 2013/2014 w Internacie Chłopców przebywało 75 wychowanków w sześciu grupach i w dodatkowej grupie dla chłopców ze szkół policealnych.

W porównaniu z ubiegłymi latami widzimy, że istnieje potrzeba większego wsparcia ze strony wychowawców, jak również specjalistów. Głównym celem była nauka i doskonalenie czynności życia codziennego, a także wsparcie przy odrabianiu lekcji, co przyniosło widoczne postępy w samodzielności chłopców, dając satysfakcję samym chłopcom, ich rodzicom i wychowawcom.

Staraliśmy się, aby wychowanie w Internacie Chłopców było integralne, obejmujące wszystkie sfery osobowości człowieka i jego aspekty życia. W tym zakresie szczególnie zwracaliśmy uwagę na wychowanie religijne, społeczno-moralne, patriotyczne, umysłowe, estetyczne i zdrowotne.

W naszych działaniach zmierzaliśmy do ukształtowania w wychowankach dojrzałej osobowości, przygotowując do podjęcia w przyszłości samodzielnego dorosłego życia w wymiarze osobistym, rodzinnym i społecznym. Staraliśmy się dawać możliwość indywidualnego rozwoju każdemu z wychowanków, rozwijając ich zdolności, talenty, zainteresowania. Poprzez wychowanie i pogłębianie wiary i osobistej więzi z Bogiem dążyliśmy do umiejętności wyboru trwałych wartości.

Wychowywaliśmy do życia w prawdzie, uczciwości, odpowiedzialności, dobroci. Uczyliśmy szacunku do drugiego człowieka, pomagaliśmy budować relacje przyjaźni, uwrażliwiać wzajemnie

Internat Chłopców w Laskach

na siebie, uczyć wzajemnej pomocy koleżeńskiej. Kształtowaliśmy postawę szacunku i miłości do narodowego dziedzictwa, wartości kultury narodowej, historii, literatury, języka, bohaterów narodowych. Ukazywaliśmy piękno naszej Ojczyzny w przyrodzie, literaturze, muzyce. W tym celu organizowane były wycieczki krajoznawcze, np. na Stare Miasto, do Muzeum Powstania Warszawskiego, do Łazienek. Ważnym aspektem ukazywania piękna naszego kraju był kontakt z przyrodą podczas spacerów i rajdów, szczególnie po Puszczy Kampinoskiej.

Zwracaliśmy uwagę na wyrabianie nawyków kultury życia codziennego: kultury słowa, kultury spożywania posiłków, kultury zachowania się w różnych miejscach. Wychowawcy czuwali nad systematycznym odrabianiem lekcji przez dzieci i młodzież, służyli pomocą, motywując do nauki i wdrażając do samokształcenia, podejmowali indywidualne rozmowy z wychowankami, a także grupowe – w czasie zbiórek tematycznych – dotyczące m.in.: wyboru wartości, kształtowania charakteru, współczesnych problemów społeczno-moralnych, dojrzałego rozumienia pojęcia miłości.

Najważniejsze wydarzenia z pierwszego semestru:

- Dzięki naszym usilnym staraniom dużą radością dla całego naszego Domu był ofiarowany nam przez firmę Melex nowy wózek elektryczny – Melex, którego uroczyste poświęcenie odbyło się w Święto naszego Domu. Na ten dzień zostało również przygotowane przedstawienie pt. „Bajka o szczęściu”. Nasze świętowanie rozpoczęliśmy Adoracją Najświętszego Sakramentu w naszej domowej Kaplicy.

- W Niedziele Niewidomych na sali w Internacie Dziewcząt powtórzyliśmy nasze przedstawienie dla niewidomych absolwentów.

- Wspólnie robiliśmy świąteczne kartki, aby z uzyskanych funduszy zakupić plandekę na Melex. Dzięki naszym staraniom udało nam się zdobyć odpowiednią kwotę przy ogromnym wsparciu Działu Charytatywnego Agory.

- Na internatową Wigilię przygotowane były jasełka pt. „Świąteczna ulica”, następnie była wspólna wieczerza i kolędowanie.

- Z inicjatywy wychowawców została zorganizowana zbiórka na świąteczną paczkę dla rodziny naszych absolwentów oraz dla chorej na raka kobiety i jej córki.

- Na terenie Internatu odbyły się warsztaty z robotyki „Konstruowanie robotów z klocków Lego”.

- Z inicjatywy wychowanków odbył się w Internacie turniej warcabowy.

- Gościliśmy grupę harcerską z Łomianek „Skauci Europy”.

- Wszystkie grupy odwiedził Święty Mikołaj z aniołkami (z własnej inicjatywy przebrali się chłopcy z najstarszych grup).

- Odbyło się wiele wyjazdów, np. do Muzeum Powstania Warszawskiego, na uroczystości przy Grobie Nieznanego Żołnierza, na przedstawienie jesienne na UKSW, na Starówkę, do Fit Misia, plac zabaw przy Placu Wilsona, do restauracji, itd.

- Z inicjatywy chłopców została zorganizowana na naszej sali gimnastycznej karnawałowa dyskoteka.

Internat Szkoły Specjalnej w Laskach – w Domu św. Maksymiliana

W drugim półroczu roku szkolnego 2012/2013 kontynuowaliśmy realizację planu rocznego.

Zagadnienia dotyczące tematów religijnych, dydaktycznych, społecznych, rewalidacyjnych:

- towarzyszenie Ojcu św. Benedyktowi XVI podczas ostatnich dni pontyfikatu,
  - świetlice tematyczne dotyczące konklawe oraz sylwetki nowego papieża Franciszka,
  - udział w nabożeństwach: Droga Krzyżowa – przygotowanie przez młodzież rozważań, Gorzkie Żale, rekolekcje wielkopostne, majowe, czerwcowe,
  - przygotowanie czytań na Mszę św. niedzielną oraz piątkową,
  - udział w spotkaniach grupy modlitewnej Bartymeusz,
  - uroczystość I Komunii Św. naszych najmłodszych wychowanków,
  - spotkania integracyjne z absolwentami Lasek: p. Adamem Wójcickim, Krzysztofem Ćwiekiem, Michałem Kowalczykiem, pracownikami i siostrami z różnych działów (s. Faustyną z archiwum),
  - rozwijanie sprawności manualnej oraz percepcji dotykowej przez prace plastyczne,
  - zabawy, gry umysłowe, rozwiązywanie testów i krzyżówek,
  - ćwiczenia w czytaniu i pisaniu brajlem i czarnym drukiem, odrabianie lekcji i zajęcia indywidualne,
  - pamięć o imieninach pracowników i wychowawców,
  - wycieczki do Warszawy.
- Działania prozdrowotne:
- jazda na tandemach, spacer, zabawy na placu zabaw przy Internacie Chłopców,
  - nauka tańca,
  - w razie potrzeby kontakty z pielęgniarką lub lekarzami.

Kontynuowano zajęcia z I półrocza:

- rehabilitacja,
- orientacja przestrzenna,
- rehabilitacja wzroku,
- hipoterapia,
- zajęcia indywidualne (brajl, logopedia),
- zajęcia w pracowni metalu, kole teatralnym, harcerstwie (udział harcerzy w Festiwalu Piosenki Harcerskiej, Turystycznej i Poezji Śpiewanej „Szałamaja” w Kwidzynie, gdzie zdobyliśmy wyróżnienie),
  - zajęcia w ognisku muzycznym (chór i zespół),
  - zajęcia kulinarne w kuchence dydaktycznej,
  - nauka robienia zakupów, korzystania z bankomatu, telefonu oraz komputera,
  - zajęcia usprawniające w zespołach: nauka sprzątania, prania, prasowania, przygotowania prostych potraw, majsterkowania.

Internat Szkoły Podstawowej Specjalnej i Gimnazjum w Rabce

Wszyscy wychowawcy oprócz pracy w grupach internatowych są zaangażowani w zespołach wspierających pracę z dziećmi: zespół plastyczny i muzyczny oraz zespół ds. wolontariatu.

Dwie wychowawczynie są zaangażowane w umieszczanie aktualnych wydarzeń szkoły i internatu na stronie internetowej.

W ramach wychowania religijnego:

- W grupach dzieci miały możliwość rozwijać i pogłębiać swoją wiarę w Boga, poprzez codzienną modlitwę, udział we Mszy świętej w niedziele i z okazji różnych świąt.
- Starano się ożywiać indywidualny kontakt z Bogiem poprzez śpiew piosenek religijnych, rozmowy, czytanie czasopism i książek religijnych.
- Wszystkie dzieci uczyły się piosenek religijnych i pieśni liturgicznych w czasie spotkań niedzielnych prowadzonych przez wychowawców oraz na zajęciach muzycznych.

- Wychowankowie uczestniczyli w Mszach św.: 13.11 i 17.01. w intencji solenizantów – pracowników naszego domu.

- We wrześniu, w związku ze świętem patronki naszego Domu, wychowankowie Internatu wraz z wychowawcami i siostrami uczestniczyli w nowennie ku czci św. Tereski od Dzieciątka Jezus, bezpośrednio przygotowującej do tego święta.

- **W dniach 12 i 19.10.2013 z okazji obchodów Dnia Papieskiego i wspomnienia liturgicznego JPPII została zorganizowana w dwóch turach pielgrzymka całego internatu do Sanktuarium bł. Jana Pawła II w Centrum „Nie lękajcie się!” w Krakowie.** Celem naszej pielgrzymki było zwiedzenie Sanktuarium i modlitwa w tym szczególnym miejscu kultu – Kościele Relikwii Jana Pawła II. Dzień pielgrzymowania był naszym wspólnym dziękczynieniem za dar dla Polski i świata błogosławionego Jana Pawła II, dziękczynieniem za Boże błogosławieństwo dla nas pielgrzymujących, z prośbą o potrzebne łaski dla naszej szkoły i naszych rodzin za wstawiennictwem Błogosławionego Jana Pawła II. Nawiedziliśmy także Łagiewniki, gdzie uczestniczyliśmy w Koronce do Bożego Miłosierdzia.

- W miesiącu października dzieci i młodzież oraz pracownicy z naszego Domu uczestniczyli w codziennej modlitwie różańcowej w naszej domowej kaplicy. Natomiast w dnach 16 i 23 października delegacja dzieci i młodzieży z naszego Internatu prowadziła różaniec w naszej Parafii św. Tereski pod kierunkiem pani katechetki.

- 10.10.2013 – w czasie Mszy św. w Parafii Matki Bożej Częstochowskiej w Rabce – Zarytem ks. Arcybiskup Stanisław Nowak udzielił bierzmowania dwóm uczniom naszej szkoły.

- W listopadzie wszystkie grupy odwiedzały cmentarze, modląc się za zmarłych.

- Delegacja dzieci i młodzież z naszego Internatu uczestniczyła w roratach w naszej kaplicy. Po Mszy św. roratniej każdego dnia odbywało się losowanie figurki Matki Bożej z Kibeho, którą obdarowane dziecko zabierało na całą dobę do swojej grupy.

- 08.12.2013 w II rocznicę śmierci Ks. Kapelana Jana Waisa dzieci razem z siostrami i wychowawcami uczestniczyły we Mszy św.

- 12.01 i 19.01.2014 – na dwóch niedzielnych Mszach św. w naszej kaplicy szczególnie rozbrzmiewały kolędy w wykonaniu chórów:

- 12.01 – Chór Parafialny z kościoła św. Tereski

- 19.01 – Chór Uniwersytetu Trzeciego Wieku

- 26.01.2014 Odwiedził nasz dom z wizytą duszpasterską ksiądz Bogdan z Parafii św. Tereski; po poświęceniu wszystkich pomieszczeń i wspólnym obiedzie z pozostałymi kapłanami z Parafii wraz z ks. proboszczem, odbyło się tradycyjne kolędowanie.

W ramach wychowania społeczno-moralnego:

- Wychowawcy w poszczególnych grupach starali się wprowadzać rodzinną atmosferę poprzez indywidualne rozmowy, a także wspólne spotkania i zabawy z dziećmi.

- Wieczorne zbiórki w grupach poświęcone były m.in. rozmowom o domach rodzinnych, sprawach szkolnych, planowaniu wybieżek, a także o postawach, które uczą odpowiedzialności za swoje zachowanie.

- W grupach organizowano spotkania z okazji urodzin dzieci oraz imienin wychowawców.

- Podczas gier i zabaw dzieci uczyły się współpracy ze sobą, gdy odnosiły zwycięstwa, i gdy doświadczały porażki.

- Wychowawcy kształtowali w dzieciach poczucie własnej wartości poprzez stosowanie pochwał, nagród i wyróżnień.

- 5.10.2013 – Uroczyste obchodzono **Święto Patronalne naszego Domu**. Świętowanie rozpoczęło się Mszą św. w naszej kaplicy, którą odprawił ks. kapelan Józef Kapcia. Po Mszy św. wszyscy domownicy i goście zostali zaproszeni na przedstawienie pt. **O stokrotce, która chciała być bliżej Boga** w wykonaniu dzieci i wychowawców z gr I i II i na uroczysty obiad. Po południu była wspólna dyskoteka z młodzieżą z Lasek.

- 23.10.2013 – Dzieci grup I i II wraz z wychowawcami ponownie zagrały w przedstawieniu *O stokrotce, która chciała być bliżej Boga* dla ok. 70 dzieci z przedszkoli prowadzonych przez sąsiadujące z nami zgromadzenia.

- Z okazji Dnia Nauczyciela wychowankowie Internatu przygotowali drobne upominki, okazując swoją wdzięczność wychowawcom i nauczycielom. W godzinach popołudniowych odbyła się wspólna zabawa dzieci, wychowawców, nauczycieli i ich rodzin – grał zespół *Kawałek świata*.

- 28.11.2013 wychowankowie pod opieką wychowawców i wolontariuszy brali udział w zabawie andrzejkowej, którą prowadził zespół *Kawałek świata*.

- 6.12.2013 odbyło się **spotkanie ze św. Mikołajem**, przygotowane przez Stowarzyszenie Pomocy Obywatelskiej z Krakowa. Darczyńcy przygotowali indywidualne prezenty dla każdego dziecka ze szkoły wg podanych wcześniej pragnień w listach do św. Mikołaja. Dzieci przygotowały krótki program o św. Mikołaju – wiersze i piosenki, który zaprezentowały naszym gościom, a także wręczyły małe upominki w dowód wdzięczności.

- 13.12.2013 Przeżywaliśmy w naszym domu opłatek, na który przybyli zaproszeni goście. Zaszczyciła nas swoją obecnością burmistrz miasta Rabki – pani Ewa Przybyło oraz przedstawiciele władz Rady Powiatu i miasta, ks. proboszcz z parafii św. Tereski, przedstawiciele różnych instytucji z miasta oraz przybyła delegacja z Lasek. Spotkanie rozpoczęło się jasełkami pt. *Konkurs szopek* w wykonaniu naszych uczniów oraz wychowawców z Internatu. Jasełka były dedykowane wszystkim naszym gościom, którzy swoją obecnością okazują nam swoją życzliwość. Dziękowaliśmy wszystkim darczyńcom za przekazane nam w różnej formie prezenty, za otwartość i dobroć serc skierowaną w kierunku naszej Szkoły. Po przedstawieniu wszyscy składali sobie życzenia i dzielili się opłatkiem. W dalszej części spotkania wszyscy zostali zaproszeni na wieczerzę wigilijną z tradycyjnym śpiewem kołęd.

Wycieczki i wyjazdy o charakterze integracyjnym, rekreacyjno-poznawczym:

- 17.09–19.09.2013 – wyjazd dziewcząt gr. III do Lasek na Święto Domu św. Stanisława;
- 14.09.2013 – wycieczka chłopców z gr. II do Krakowa; zwiedzenie ZOO i Wawelu;
- 28.09.2013 chłopcy z gr. IV wzięli udział w XI Beskidzkiej Eskapadzie Aut Zabytkowych i Kultowych z możliwością poznania i obejrzenia samochodów zabytkowych, w Amfiteatrze w Rabce;
- 20.10.2013 – wychowankowie z dwóch grup: III i IV uczestniczyli w wycieczce do Zakopanego;
- 22.10.2013 – wyjazd chłopców z grupy IV do Lasek na Święto Domu św. Maksymiliana i zwiedzenie Stadionu Narodowego w Warszawie.

Wychowanie estetyczne i kulturalne:

Wszyscy wychowankowie byli objęci zajęciami dodatkowymi z muzykoterapii, uczyli się gry na instrumentach, piosenek na różne okazje.

- Wzbogacano zasób słów wychowanków poprzez udział w konkursach, zabawach dydaktycznych i zajęciach teatralnych.
- Zwracano uwagę na słownictwo, ucząc używania form grzecznościowych.
- Dbano o estetykę w zakresie spożywania posiłków, doboru ubrania, porządku w pokojach i świetlicach.

Dbano o kształtowanie wrażliwości estetycznej i rozwój muzyczny poprzez udział, wyjazdy i wyjścia na różnego rodzaju koncerty.

• Advent był także intensywnym czasem przygotowywania przez pracowników naszej Szkoły i Internatu **kartek i ozdób świątecznych na kiermasz**. Mieliśmy możliwość sprzedawania w parafiach naszych wytworów świątecznych w kolejne niedziele adwentu: 1.12 w Tokarni, 8.12 w Sidzinie k. Jordanowa, 15.12 w naszej Parafii św. Teresy w Rabce. Dochód przeznaczono na wyjazd

wakacyjny dla naszych wychowanków – na obóz rehabilitacyjno-wypoczynkowy do Sobieszewa.

Wychowanie patriotyczne:

• Poszczególne grupy organizowały wycieczki po najbliższej okolicy: Bania, Grzebień, Maciejowa, spacer po mieście, a także wycieczki do Krakowa, Wieliczki i Zakopanego, Warszawy; zwracano szczególną uwagę na piękno i charakterystyczne cechy zwiedzanego regionu.

• Dzieci poznawały tradycje i zwyczaje regionalne.

• Uczyły się historii i języka polskiego, kształtując poczucie tożsamości narodowej.

• Starsze dzieci słuchały wiadomości o wydarzeniach w naszym kraju i na świecie.

• 10.11 – **Święto Niepodległości** – wychowankowie wraz z wychowawcami uczestniczyli w uroczystej Mszy św. w intencji Ojczyzny w kościele parafialnym.

• 17.11.2013 delegacja Internatu była na koncercie patriotycznym *Jesteśmy dziećmi ziemi tej* w wykonaniu zespołów Triola i Triolki.

Wychowanie fizyczne i opieka zdrowotna:

• Wychowankowie Internatu byli objęci troskliwą opieką w zakresie zdrowia, higieny i bezpieczeństwa.

• **Wychowankowie systematycznie uczestniczyli w zajęciach rehabilitacyjnych:**

– **gimnastyka korekcyjna – 34 dzieci,**

– **masaż leczniczy – 25 dzieci.**

• Zapewniono wychowankom opiekę lekarską (dr Maria Stawowy dwa razy w tygodniu sprawdza stan zdrowia naszych dzieci) i stałą opieką pielęgniarską (p. Marta Sumara i s. Daria).

• Odbywały się wizyty u specjalistów: stomatolog, laryngolog, okulista – w miarę potrzeb naszych wychowanków.

• Codziennie wychowankowie wszystkich grup wychodzili na spacer, niektóre dzieci jeździły na rowerkach, wrotkach, a w zimie na sankach.

- Wychowawcy zachęcali do gier i zabaw w parku i na placu zabaw.

- Dbano o przestrzeganie codziennej higieny.

- Zapewniano dzieciom stałą rehabilitację w zakresie zajęć z gimnastyki korekcyjnej i masażu; tymi zajęciami były objęte prawie wszystkie dzieci, ze względu na obciążenia różnymi wadami postawy i ograniczeniami ruchowymi.

- Wszyscy wychowankowie korzystali systematycznie **z zajęć na basenie** raz w tygodniu i z **hipoterapii**.

Usamodzielnianie:

- Zgodnie z założeniami planu pracy wychowawczo-dydaktycznej realizowano w grupach program w zakresie usamodzielniania i zdobywania umiejętności w zakresie czynności życia codziennego na poziomie możliwości danego wychowanka.

- W grupach organizowano konkursy sprawnościowe.

Zadania dydaktyczne:

- Realizacja zadań dydaktycznych obejmowała współpracę z nauczycielami w sprawach dotyczących rozwoju intelektualnego i społecznego naszych dzieci oraz wyników w nauce.

- Wychowankowie byli objęci **zajęciami z orientacji przestrzennej – 32 uczniów**;

- Realizowali program z zakresu bezpiecznego, prawidłowego poruszania się w najbliższym otoczeniu i podstawowych pojęć dotyczących schematu własnego ciała.

- W czasie przeznaczonym na odrabianie lekcji dzieci utrwały poznane wcześniej wiadomości i umiejętności oraz czytały brajłem wybrane teksty.

- Wychowawcy oglądali z dziećmi programy przyrodnicze w TV uzupełniające ich wiedzę i zainteresowania.

- Wychowawcy organizowali spotkania o charakterze dydaktyczno-poznawczym.

- Podczas wieczornych spotkań z dziećmi wychowawcy czytali bajki lub inne opowiadania.

Współpraca z rodzicami

- W czasie przyjazdów rodziców wychowawcy starali się przekazywać informacje o dzieciach, o ich osiągnięciach w nauce i dotyczące ogólnego rozwoju.
- Rodzice mogli obserwować samodzielność dzieci w czasie posiłków, a także podczas innych czynności samoobsługowych.
- Wykonane przez dzieci prace rodzice mogli zobaczyć na wystawach i gazetkach.
- Dzieci utrzymywały z rodzicami kontakt telefoniczny, a także pisały listy i życzenia.

Współpraca z wolontariatem

- Przy naszym Internacie działa Wolontariat „Zobaczyć Świat” ok. 12 wolontariuszy systematycznie wspomaga pracę Internatu we wszystkich grupach w zakresie różnych zadań wychowawczych np. wyjścia na spacer, wycieczki, udział i pomoc w uroczystościach i wydarzeniach Internatu.
- 9.11.2013 – wspólna wyprawa na Grzebień wolontariuszy ze Szkolnego Koła z Tokarni z Gimnazjum (ok. 18 osób) wraz z naszymi dziećmi z gr. II i IV.
- 23.11.2013 Wspólne integracyjne spotkanie z młodzieżą ze Szkolnego Koła Wolontariatu „Caritas” z Gimnazjum ze Spytkowic, w czasie którego wystąpił dla nas zespół „Krzesani”.
- 5.12.2013 – Delegacja wolontariuszy z naszego Młodzieżowego Wolontariatu *Zobaczyć Świat* wraz z wychowawczyniami i s. Irminą wzięła udział w uroczystości zorganizowanej w Nowym Targu w Miejskim Ośrodku Kultury z okazji **Międzynarodowego Dnia Wolontariusza**. W czasie tego spotkania został rozstrzygnięty plebiscyt *Aktywny 2013*, w którym brał udział nasz wolontariat i zdobył IV miejsce.
- 15.12.2013 – W niedzielę obchodzono w naszym Internacie **Dzień Wolontariusza**, który rozpoczął się dziękczynną Mszą świętą w intencji wolontariuszy. W dalszej części naszego świętowania odbyło się wspólne spotkanie, podczas którego podziękowano wolontariuszom za obecność wśród nas i pomoc.

Dział Lecznicy

Zasadniczy kierunek działań wytyczony w latach poprzednich został utrzymany. Kontynuowaliśmy zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia umowy dotyczące Podstawowej Opieki Zdrowotnej, (lekarz rodzinny, pielęgniarka środowiskowa), pielęgniarki szkolnej, Opieki Stomatologicznej (zachowawczej i protetyki) oraz rehabilitacji leczniczej (rehabilitacji wzroku i rehabilitacja dzieci z zaburzeniami rozwojowymi).

10.09.2013 zatrudniono p. dr. Jarosława Komorowskiego (pediatrę, alergologa), pan doktor udziela świadczeń w ramach podpisanej umowy.

Do lekarza POZ złożonych jest 1549 deklaracji pacjentów. Są to ubezpieczeni pacjenci z terenu Lasek, gminy Izabelin, pracownicy TOnO, siostry ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża, poszczególni uczniowie stale przebywający w TOnO.

W roku ubiegłym udzielono 6143 świadczeń dla 1504 pacjentów:

- s. Ancilla – Aleksandra Dziarska – 3326 świadczeń
- Dr Jarosław Komorowski od 10.09.2013 – 199 świadczeń
- Dr Antoni Świącicki – 1570 świadczeń
- Dr Dorota Świącicka – 826 świadczeń
- Dr Piotr Płomiński – 222 świadczenia

Do pielęgniarki POZ (pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej) złożonych jest 1522 deklaracji pacjentów. Są to poszczególni uczniowie stale przebywający w TOnO, ubezpieczeni pacjenci z terenu Lasek, gminy Izabelin, pracownicy TOnO i siostry ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża.

Do pielęgniarki szkolnej złożonych jest 191 deklaracji. Są to ubezpieczeni uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych TOnO w Laskach w wieku od 7 do 19 roku życia.

Z tytułu złożonych deklaracji w ramach POZ uzyskaliśmy refundację z NFZ w kwocie 284 886, 29 PLN (dwieście osiemdziesiąt cztery tysiące osiemset osiemdziesiąt sześć złotych 29/100).

Dział Lecznicy w Laskach

Umowa w zakresie rehabilitacji leczniczej w 2013 r.

Rehabilitacja wzroku

W ramach umowy z NFZ świadczenia udzielane są przez 26 specjalistów, głównie pracowników zatrudnionych w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym: terapeutów widzenia, tyflopédagogów, instruktorów orientacji przestrzennej, psychologów, nauczycieli WF – fizjoterapeutów, muzykoterapeutów, pedagogów specjal-

nych. Pozostali specjaliści to: fizjoterapeuci i hipoterapeuci. Ze świadczeń gwarantowanych finansowanych przez NFZ korzystają głównie wychowankowie TOnO oraz sporadycznie osoby z zewnątrz.

W roku ubiegłym udzielono 3903 świadczeń dla 109 pacjentów.

Z tytułu udzielonych świadczeń w ramach rehabilitacji osób z dysfunkcją narządu wzroku uzyskaliśmy refundację z NFZ w kwocie 270 138, 00 PLN (dwieście siedemdziesiąt tysięcy sto trzydzieści osiem złotych 00/100).

Rehabilitacja dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego

W ramach umowy z NFZ świadczenia udzielane są przez 43 specjalistów, głównie pracowników zatrudnionych w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym: terapeutów widzenia, tyflopedagogów, instruktorów orientacji przestrzennej, psychologów, nauczycieli WF – fizjoterapeutów, muzykoterapeutów. Pozostali specjaliści to: lekarz rehabilitacji, fizjoterapeuci, hipoterapeuci, dogoterapeuta. Ze świadczeń gwarantowanych finansowanych przez NFZ korzystają głównie wychowankowie TOnO oraz sporadycznie osoby z zewnątrz.

W roku ubiegłym udzielono 8990 świadczeń dla 181 pacjentów.

Z tytułu udzielonych świadczeń w ramach rehabilitacji dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego uzyskaliśmy refundację z NFZ w kwocie 906 430, 00 PLN (dziewięćset sześć tysięcy czterysta trzydzieści złotych 00/100).

Umowa na świadczenia ogólnostomatologiczne w 2013 r.

W ramach zastępstwa za p. dr Katarzynę Chmielińską-Woźniak zatrudniono lekarza stomatologa p. dr Dorotę Bochenek.

W roku ubiegłym udzielono 1054 świadczeń dla 526 pacjentów.

Z tytułu udzielonych świadczeń w ramach Poradni Stomatologicznej uzyskaliśmy refundację z NFZ w kwocie 82 665, 90 PLN

(osiemdziesiąt dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt pięć złotych 90/100).

Zakład Leczniczo-Rehabilitacyjny posiada podpisaną z Narodowym Funduszem Zdrowia umowę na kompleksowe świadczenia z zakresu stomatologii ogólnej. Ze świadczeń gwarantowanych, finansowanych przez NFZ, oraz świadczeń odpłatnych udzielanych przez Poradnię może skorzystać każdy uczeń przebywający w Ośrodku, pracownicy TOnO, siostry ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża, pacjenci z terenu Lassek, gminy Izabelin.

Przebadano w ramach przeglądów wychowanków Ośrodka, uczniom przeprowadzono lakierowanie zębów.

Pielęgniarki szkolne

W roku 2013 sprawowały opiekę nad wychowankami w wieku szkolnym, wykonując doraźne interwencje i prowadząc obserwacje i bilanse zdrowia dzieci.

W okresie sprawozdawczym wszystkie dzieci były profilaktycznie badane przez lekarza pediatrę dr D. Święcicką, i dr. J. Komorowskiego w ramach dyspanseryzacji, a także kierowane na rehabilitację leczniczą w ramach opracowanego przez lekarza rehabilitacji p. dr Halinę Kowaluk-Gołyńską programu rehabilitacyjnego.

Wychowankowie Ośrodka mieli możliwość profilaktycznych szczepień przeciw grypie; w 2013 roku skorzystały z tej możliwości 123 osoby.

W Szpitaliku przebywało w okresie sprawozdawczym 197 chorych, w tym:

- dzieci – **122**
- przewlekle chorych – **14**
- dorosłych pracowników, mieszkańców i sióstr – **65**
- zmarły w Szpitaliku – **4** osoby.

Konsultacje

W roku 2012 korzystaliśmy ze współpracy konsultujących nas w różnej formie specjalistów: okulisty, laryngologa, ginekologa, psychiatry dziecięcego, neurologa, specjalisty USG.

Są to świadczenia realizowane na zasadzie konsultacji udzielanych przez specjalistów, z którymi Zakład podpisał umowy cywilno-prawne. Udzielane są w głównej mierze wychowankom TOnO oraz pracownikom i siostrze ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża. Świadczenia te nie są refundowane ze środków NFZ. Duża część z nich jest realizowana w formie wolontariatu

Centrum Rehabilitacji Zawodowej

Kolejny raz uzyskaliśmy z Ministerstwa Edukacji Narodowej środki na druk i oprawę podręczników brajlowskich. Pozwoliło to Spółce TONOBIS wydrukować i oprawić dla naszych uczniów kolejnych 29 tytułów (145 egzemplarzy) podręczników brajlowskich, które powiększyły nasz zasób, ale nie wyczerpały wszystkich naszych potrzeb. W związku ze zmianą „podstawy programowej” istnieje konieczność wydrukowania nowych podręczników. Dlatego w końcowym sprawozdaniu dla Ministerstwa Edukacji Narodowej z realizacji „zadania publicznego” zasugerowaliśmy potrzebę dalszej pomocy Ministerstwa.

Centrum Rehabilitacji Zawodowej

Wieloletnie starania o wydanie polskiej wersji amerykańskiego poradnika „Model VIISA” zakończyły się pozytywnie. Dzięki niemałym środkom finansowym Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi został dokonany przekład z języka angielskiego na polski i przygotowany do druku. Za środki z Fundacji Orange został on wydrukowany w wersji czarnodrukowej, w ilości 200 egzemplarzy.

Po ukazaniu się przed kilku laty programu „Insite”, Poradnik VIISA jest kolejną pozycją z tego cyklu. Przeznaczony jest dla osób zajmujących się dziećmi niewidomymi i słabowidzącymi bez dodatkowych uszkodzeń od urodzenia do 6 roku życia: rodziców, specjalistów wczesnej interwencji, studentów i pracowników wydziału pedagogiki specjalnej oraz autorów programów edukacyjno-rehabilitacyjnych.

W publikacji znajdują się informacje teoretyczne, badawcze i praktyczne, dotyczące technik rehabilitacyjnych stosowanych w pracy z dziećmi niewidomymi i słabowidzącymi.

Promocja Poradnika, pod patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej – Departament Wspierania Rozwoju Edukacji, odbyła się 13 grudnia 2013 r. w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych w Laskach podczas konferencji, zorganizowanej przez TOnO i Fundację Orange. Wzięli w niej udział wybitni przedstawiciele tyflopedagogiki, między innymi: prof. dr hab. Tadeusz Gałkowski, prof. dr hab. Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz, dr Antonina Adamowicz-Hummel, dr Tadeusz Majewski, przedstawiciele Ośrodka Rozwoju Edukacji, Fundacji Orange, Polskiego Związku Niewidomych.

Obecnie rozpoczynamy starania o środki na szkolenie rehabilitantów z naszego Ośrodka, przedstawicieli innych ośrodków dla niewidomych oraz poradni pedagogiczno-wychowawczych, aby efektywnie nauczyli się wykorzystywać treści poradnika VIISA.

Przez cały rok 2013 ze środków unijnych były realizowane dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i wycho-

wanków trzech internatów, w ramach programu „Nowe możliwości”, rozpoczętego w październiku 2012 r., a który zakończy się w czerwcu 2014 r.

Dzięki środkom darczyńcy (Fundacja Orlen) Pracownia Ceramiczna otrzymała nowy, 140-litrowy piec i komorę natryskową. Uczniowie 15 marca w czasie uroczystości podziękowali przedstawicielom Fundacji za tak cenny dar.

Zapotrzebowanie na wyroby naszych uczniów, zwłaszcza ceramiczne, jest bardzo duże. Niestety, uczniowie ze szkoły św. Maksymiliana, bo głównie oni je wytwarzają, z każdym rokiem są mniej sprawni, co odbija się na ilości wyrobów.

Duża ich część przeznaczona jest na potrzeby naszych placówek i Działu Promocji.

Dział do Spraw Absolwentów

W ostatnich klasach gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych odbywały się – w ramach poradnictwa zawodowego – spotkania z rodzicami uczniów, na których przekazywano pełne informacje dotyczące możliwości dalszego kształcenia ich dzieci i wszystkich wskazań i przeciwwskazań związanych z przyszłością zawodową i możliwościami dziecka. Informujemy zawsze rodziców o aktualnych przepisach dotyczących osób niepełnosprawnych, np. o orzecznictwie, zmianach w pomocy społecznej, programach PFRON itp. Uczniowie przeszli badania predyspozycji zawodowych i testy zdolności szkolnych. Towarzyszyliśmy wychowankom rozpoczynającym naukę poza Laskami. Pomagaliśmy w przygotowaniu i wysyłaniu dokumentów; prowadziliśmy zajęcia orientacji przestrzennej w nowym miejscu pobytu itp.

Zajmowaliśmy się również absolwentami z lat ubiegłych, pomagając w szukaniu pracy i innych życiowych sprawach (m. in. załatwianie rent socjalnych, rent rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych, alimentów itp.).

Wiele rodzin dawnych absolwentów jest w dużej biedzie, dlatego z Funduszu Usamodzielniania Absolwentów im. Andrzeja Czartoryskiego udzielaliśmy pomocy finansowej i socjalnej. Przyznaliśmy zapomogi dla 57 osób.

Z naszym udziałem została przyznana **pomoc finansowa dla absolwentów uczących się powyżej szkół średnich**: z Funduszu Wieczystego Millenium im. płk. Bolesława Orlińskiego otrzymały 3 osoby; z funduszu Hanny i Zdzisława Broncel – 39; **łącznie 42 studentów**. Korespondencję i dokumentację dotyczącą pomocy finansowej prowadzi nasz Dział.

W roku sprawozdawczym odbyło się tradycyjnie doroczne spotkanie wychowanków w drugą niedzielę października z okazji Dnia Absolwenta Lasek. Spotkanie to poprzedził **zjazd absolwentów** z lat 1985–1987 ze Szkoły Specjalnej.

Tradycyjnie wysyłaliśmy absolwentom życzenia z okazji Świąt Bożego Narodzenia i otrzymywaliśmy wiele listów i kartek. Pozostajemy w stałym kontakcie z wieloma wychowankami.

Prowadzimy komputerową bazę absolwentów, starannie ją uzupełniając. Monitorowaliśmy wszystkie wydarzenia w Polsce dotyczące spraw osób niepełnosprawnych, a szczególnie niewidomych, poprzez uczestnictwo w kilkunastu konferencjach, różnych szkoleniach, warsztatach, konsultacjach itp.

W roku sprawozdawczym 2013, działając w oparciu o projekt „Wsparcie osób niewidomych na rynku pracy III” przeprowadzono kursy i szkolenia dla 331 osób.

W okresie sprawozdawczym działalność Agencji Zatrudnienia wpisana była w zadania prowadzonego przez nas projektu. W 2013 r. dzięki naszym staraniom pracę otrzymały 33 osoby.

- Masażysta – 5 os.:
  - Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa Bemowo-Włochy
  - Centrum Onkologii PARIS
- Telemarketer/telefoniczna obsługa klienta – 15 os.

- Pracownik biurowy – 1 os. – Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Wydział Spraw Cudzoziemców, Oddział Legalizacji Pobytu II
- Pracownik porządkowy – 2 os.:
  - Starbucks
  - DGP CLEAN PARTNER Sp. z o.o.
- Doradca zawodowy – 1 os. – Regionalne Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego
- Referent ds. Analiz rozmów telefonicznych – 1 os. – Estel System
- Analityk zasobów internetowych – 1 os. – W&B Metal Wb Sp. z o.o. SKA
- Copywriter – 6 os. – EFEKTUM Wojciech Nadejczyk SKA (pozycjonowanie stron)
- Przewodnik wycieczek – 1 os.

Na staże zostało skierowanych 55 osób niewidomych.

W roku sprawozdawczym o pomoc zwracały się osoby dorosłe, nowo ociemniałe. Wszystkie otrzymały zindywidualizowane wsparcie dostosowane do ich potrzeb i możliwości (psychologiczne, informacyjno-prawne, naukę brajla, orientacji przestrzennej, naukę obsługi komputera itp.) w czasie tygodniowych pobytów. Niektóre były kilkakrotne.

Uczestnictwo w Społecznej Powiatowej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych przy Starostwie Powiatu Warszawskiego Zachodniego daje możliwość poznania problemów lokalnego środowiska osób niepełnosprawnych.

Naszą troską są starania o fundusze na prowadzenie działalności. Efektem ich jest wygrany kolejny konkurs na partnerski projekt z funduszy europejskich *Wsparcie osób niewidomych na rynku pracy III*.

Projekt realizowany jest w partnerstwie z Polskim Związkiem Niewidomych, Liderem projektu jest PFRON. Realizacja projektu rozpoczęła się we wrześniu 2012 r. Beneficjenci mogą skorzystać z fachowej pomocy w pozyskaniu zatrudnienia i stażu reha-

bilitacyjnego. Proponujemy uczestnictwo w Warsztatach Aktywizacji Zawodowej oraz Warsztatach z zakresu Rehabilitacji Społecznej. Profesjonalnie uczymy operatorów Wirtualnego Contact Center i szkolimy zawodowo w dziedzinie transkrypcji. Organizujemy kursy obsługi komputera, bezwzrokowych metod i technik pracy, połączone z nauką obsługi podstawowych urządzeń domowych, obsługi urządzeń elektronicznych i oprogramowania wspierającego. Prowadzimy intensywny kurs języka angielskiego przez Skype'a. Zapewniamy też niewidomym masażystom doskonałe kwalifikacje zawodowe. Uczymy również samodzielnego poruszania się wspomaganego techniką nawigacji GPS. W ramach projektu oferujemy specjalistyczne poradnictwo. Można skorzystać z indywidualnych konsultacji m. in. z doradcą zawodowym, lekarzem, psychologiem, prawnikiem czy tyflopedagogiem. Uczestnictwo w projekcie jest dla niepracujących osób (kobiet mieszcących się w przedziale wiekowym 16–59 lat i mężczyzn między 16 a 64 rokiem życia) ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z tytułu wzroku. Do udziału w projekcie zapraszamy również osoby im najbliższe: rodzinę, opiekunów, przyjaciół.

Dzięki prowadzonemu projektowi **dostosowane zostały do potrzeb osób niewidomych pomieszczenia i w pełni wyposażone kolejne dwie pracownie szkoleń oraz sala spotkań grupowych.**

Powstała pierwsza w świecie platforma wirtualnego contact center dla niewidomych umożliwiająca podjęcie pracy przez osoby niewidome na stanowisku operator wirtualnego contact center w systemie rozproszonym (praca może być świadczona w biurze, domu, podróży itp.).

Projekt strony internetowej połączony z filmem skutecznie umożliwi nam pozyskiwanie pracodawców chętnych do współpracy.

Projekt „Wsparcie Osób Niewidomych na Rynku Pracy III” finansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego

Funduszu Społecznego, dlatego wszystkie formy uczestnictwa w projekcie są bezpłatne.

Dział Darów

Dział Darów podjął w minionym roku i na początku bieżącego osiem akcji na łączną kwotę prawie 400.000,00 PLN: place zabaw, dogoterapia, ogrzewanie, kucykowo, modele anatomiczne, rysownice, pracownia orientacji przestrzennej, remont basenu, Dotknąć Druku- DBT, wózek elektryczny dla Rabki.

Część z nich, jak zajęcia dogoterapii, pracownia orientacji, mecenat są ciągle otwarte i z radością rejestrujemy wciąż nowe wpłaty na te cele, co pozwala nam planować wydatki w tych obszarach.

Oprócz tego zorganizowaliśmy kwesty w 3 parafiach na łączną kwotę prawie 11.000,00 PLN, które oprócz wymiaru wsparcia finansowego dla naszej działalności mają ogromne znaczenie apostołskie.

Wytrwale pozyskiwaliśmy dary rzeczowe potrzebne do poszczególnych naszych placówek na łączną kwotę prawie 400.000,00 PLN.

W 2013 roku przeprowadziliśmy kampanię społeczną w TVP i Polskim Radiu.

W ubiegłym roku Dział Darów prowadził akcję dot. 1% podatku. W sumie pozyskaliśmy 1 450.690,17 PLN Kampania obejmowała druk ulotek, plakatów, spoty telewizyjne, radiowe, mailing, facebook, wysyłkę ulotek do darczyńców indywidualnych, magnesy samochodowe.

W roku 2014 akcja dot. 1% przeszła w zakres obowiązków Działu Promocji. W zakresie Działu Darów pozostał program do rozliczeń PIT, akcja na facebooku, wysyłka do darczyńców indywidualnych, rozpowszechnienie ulotek i plakatów dot. 1% we wszystkich 3 hipermarketach Auchan w Warszawie i Łomiankach.

W roku 2013 zostało wysłanych z bazy 1793 maile z podziękowaniami do darczyńców, co pozwoliło nam zaoszczędzić po-

nad 3.000,00 PLN. Mamy nadzieję, że z czasem kontaktów mailowych będzie coraz więcej.

Sukces naszych działań upatrujemy w budowaniu relacji z naszymi darczyńcami. Chcemy, aby oni utożsamiali się z naszą organizacją, mieli świadomość podejmowanych przez nas działań, widzieli, że to co dla nas robią ma ogromne znaczenie i jest dla nas ważne. Tutaj przykładem może być jedna z firm, która od marca br., tj. w ciągu dwóch miesięcy, wsparła nas na kwotę 10.500,00 PLN. Dodajmy, że firma dotąd nie była naszym darczyńcą.

Bardzo ważne są dla nas podziękowania naszym ofiarodawcom. Pamiętamy o ich imieninach, ważniejszych jubileuszach (o których wiemy). To również bardzo wiąże naszych darczyńców z nami. Jesteśmy wierni zasadzie, że fundraising to budowanie relacji mających wpływ na naszą przyszłość.

Dużo uwagi poświęcamy sekcji zagranicznej. Za te kontakty odpowiada p. Justyna Grochowska, która jest najmłodszym pracownikiem naszego Działu.

W przyszłości chcemy jeszcze bardziej rozwinąć te działania, szczególnie wśród Polonii zagranicznej, która już coraz mniej czuje się związana z Ojczyzną. Zdajemy sobie sprawę, że konkurencja jest ogromna. Fundraising, który u nas zaczyna raczkować za granicą jest jedynym sposobem na pozyskanie środków już od wielu lat. Każda organizacja, szpital, drużyna sportowa, a nawet diecezja ma swoich fundraiserów, którzy docierają bezpośrednio do swego otoczenia i proszą o wsparcie. Nasza „oferta” musi być na tyle atrakcyjna i skuteczna, że sprawi iż wybiorą właśnie nas, aby nas wesprzeć.

Duże zmiany zauważamy we wpłatach online – w stosunku do roku 2012 są one o ponad 50% wyższe i wynoszą za rok 2013: 36.880,00 PLN. Chcemy zachować tę wzrostową tendencję.

Dużą rolę w docieraniu do darczyńców ma facebook. To tutaj stworzyła się społeczność zaangażowana w sprawę niewidomych, żywo reagująca na nasze prośby, udostępniająca nasze wpisy.

Przed nami jeszcze wiele do zrobienia. Staramy się jak najlepiej wykorzystywać nowe narzędzia służące pozyskiwaniu środków z zachowaniem i uszanowaniem pięknej i niepowtarzalnej tradycji jaką ma Dzieło Lasek. Otwieramy się na NOWE z szacunkiem do tego co zostało wypracowane przez pokolenia oddanych Bogu i Dziełu – naszych Poprzedników.

Dział Tyflogiczny

Nasze zadanie formułujemy nadal jako **gromadzenie, systematyzowanie i udostępnianie informacji tyflogicznej**. Formą udostępniania informacji jest często konsultacja. Osobom zgłaszającym się do nas, telefonującym, przysyłającym e-mail udzielamy potrzebnej informacji lub kierujemy tam, gdzie takie informacje otrzymają. Organizujemy na polecenie Dyrekcji szkolenia dla naszych pracowników lub dla grup studiujących lub pracujących dla niewidomych.

Wystawa tyflogiczna przybliży sprawę na poziomie popularnym wycieczkom osób studiujących sprawę niewidomych,

Dział Tyflogiczny w Laskach

a także wycieczkom osób zainteresowanych pobieżnym poznaniem sprawy. Obecnie podstawowe eksponaty dla wycieczek znajdują się w pomieszczeniu „Kawiarenki”, a wycieczki oglądają filmy w Sali Konferencyjnej.

Formą udostępniania informacji tyflogicznej są nasze publikacje. Stale ukazuje się czasopismo „Laski”.

W miarę możliwości opracowywane są książki dydaktyczne dla niewidomych i książki czarnodrukowe służące sprawie niewidomych.

Biblioteka

Księgozbiór

	Stan na koniec 2012 roku	Przybyło	Ubyło	Stan na koniec 2013 roku
Książek	8104 vol.	88 vol.	–	8192 vol.
Maszynopisów	2032	16	–	2048
Broszur	39	–	–	39
Razem	10 175 vol.	104 vol.	–	10 279 vol.

Każda książka i maszynopis zostały zinwentaryzowane, oprawione lub obłożone oraz skatalogowane komputerowo i tradycyjnie. Każda pozycja została również zakwalifikowana do katalogu tematycznego, który cały czas jest rozbudowywany i poszerzany o nowe hasła w celu ułatwienia wyszukiwania pozycji na požądany temat

Wartość księgozbioru na koniec 2012 roku wynosiła 61754,75 zł i wzrosła o 2324,25 i wyniosła na koniec 2013 roku **64079 zł**, w tym:

Zakupy – 53 woluminów za 1571,63

Dary – 25 woluminów za 718,43

Inne – 10 woluminów za 34,20

Materiały audiowizualne –

	Stan na koniec 2012 roku	Przybyło	Stan na koniec 2013 roku
Kasety magnetofonowe	145	–	145
kasety video	16	–	16
płyty CD	110	12	122
Razem	291	12	303

Czasopisma

Prowadzimy prenumeratę 13 tytułów.

Otrzymaliśmy aktualne numery 5 czasopism obcojęzycznych i 13 polskich.

Stan na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 141 roczników, 38 polskie tytuły i 103 obcojęzyczne tytuły

Muzeum

Stan na koniec 2012 roku	Przybyło	Ubyło	Stan na koniec 2013 roku
472 jednostek			472

Materiały muzealne służyły wielokrotnie jako materiały pomocnicze do zilustrowania prelekcji dla studentów i do wspierania udzielanych konsultacji. Całość zbiorów muzealnych czeka na fachowe opracowanie.

Obsługa czytelników:

	I półrocze	II półrocze	Cały rok
Czytelników	179	110	289
Wypożyczeń	355	214	469
Zwrotów	304	217	521

Konserwacja i zabezpieczenie zbiorów

Zabezpieczano wartościowe, zwłaszcza unikalne maszynopisy przez kserowanie lub wprowadzenie do komputera, tworząc po-

zycje biblioteczne, z których aktualnie korzystają czytelnicy. Wy-
mieniano zniszczone obłożenia.

Komputeryzacja katalogu

Kontynuowano katalogowanie księgozbioru w programie Co-Li-
ber. Nowe książki katalogowane są w komputerze na bieżąco,
a dawniej nabyte w miarę możliwości czasowych Bibliotekarki.
Kontynuowane jest prowadzenie katalogu szufladkowego.

Szkolenie i popularyzacja sprawy niewidomych

W roku sprawozdawczym Dział odwiedziły grupy:

	I półrocze	II półrocze	Cały rok
Wycieczki	15 grup 541 osób	18 grup 432 osoby	33 grupy 973 osoby
Grupy studenckie	8 grup 175 osób	11 grup 235 osób	19 grup 410 osób
Grupy młodzieżowe	10 grup 343 osoby	12 grup 258 osób	22 grup 601 osób

Zarejestrowane konsultacje I półrocze – 47; II półrocze – 39;
w sumie – 86.

Nie usiłujemy rejestrować wszystkich udzielanych konsulta-
cji ze względu na ich ilość i spiętrzenia w czasie.

W roku 2013 roku obsłużono 37 praktykantów i 22 magistran-
tów. 2 osoby nie uzyskały zgody na prowadzenie badań.

Sprawa badań obejmujących naszych uczniów prowadzona jest
obecnie w następujący sposób: magistrant, czy inna osoba pragną-
ca prowadzić badania naukowe w naszym Ośrodku Szk.-Wych.
składa na imię Dyrektora OSW prośbę z opisem projektowanych
badań i dokument z uczelni. Dział Tyflogiczny w konsultacji
z kompetentnymi pracownikami ocenia czy badania są nieszkod-
liwe i nieuciążliwe dla uczniów i czy nie są błędne naukowo, a po

rozpoznaniu wnioskuje do Dyrektora OSW o zgodę lub odmowę. (Dyrektor otrzymuje całą dokumentację wraz z wnioskiem). Podpis Dyrektora upoważnia odpowiedniego kierownika do wpuszczenia badacza do placówki i umożliwienia mu badań.

Hospitowanie zajęć z uczniami możliwe jest tylko dla osób, które udokumentowały istotną potrzebę takiej hospitacji, np. dla studentów tyflopedagogiki legitymujących się dokumentami z uczelni.

Zorganizowano szkolenie wstępne dla nowo przyjętych pracowników umysłowych w formie wykładów oraz konwersatorium i hospitacji zajęć w placówkach Ośrodka Szkolno-Wychowawczego (J. Placha).

Redagowano kolejne numery czasopisma LASKI.

Zorganizowano Sesję Sierpniową dla wszystkich pracowników pedagogicznych Ośrodka.

Po wyczerpaniu nakładu „Atlasu do Przyrody” i dalszego napływu zamówień podejmujemy staranie znalezienia sponsora do druku Atlasu, aby był dostępny dla każdego dziecka niewidomego i słabowidzącego.

Przygotowano materiały prezentujące wiedzę tyflogiczną dla nowej strony internetowej Lasek.

Dokumentacja, rozwój i wymiana informacji

Opracowano w wersji dla słabowidzących, na płycie CD książkę: A. Chojecka, M. Magner, E. Szwedowska, s. E. Więckowska, *Nauczanie niewidomych dzieci rysunku, przewodnik dla nauczyciela*, Laski 2008, TOnO i umieszczono na stronie internetowej TOnO wraz z *Elementarzem do nauki rysunku* w wersji barwnej.

Opracowywano redakcyjnie we współpracy z p. Martą Zielińską drugie wydanie książki Alicji Gościmskiej *Torowała nowe drogi niewidomym. Róża Czacka – Matka Elżbieta jako tyflog i wychowawca*, wydanej po raz pierwszy w Laskach, w 1983 roku przez TOnO.

Kontynuował pracę powołany przez Prezesa TOnO Zespół opracowujący projekt kartograficzny dla niewidomych i słabowidzących Parki Narodowe. W Zespole pracuje 5 pracowników OSW.

Uczestniczono w Debacie *Szanse i zagrożenia w edukacji uczniów z niepełnosprawnościami* zorganizowanej przez Związek Nauczycielstwa Polskiego w Urzędzie Miasta Łodzi 18.04.2013. Wygłoszono referaty nt. *Prawo niewidomego dziecka do rewali-dacji* (s. Elżbieta) i *Edukacja w sytuacji niepełnosprawności* (ks. Sławomir Szczepaniak); opublikowane w: *Laski* n. 3 1913, s. 72–87.

Zorganizowano kilkugodzinny pobyt w Laskach pastora Friedricha Magirusa, dawnego przyjaciela Lasek ze Znaku Pokuty, który otrzymał tytuł *Człowiek Pojednania* za rok 2012 od Polskiej Rady Chrześcijan i Żydów.

15 maja w Święto Ośrodka (Dzień Otwartych Drzwi) urządzono w kawiarence dla gości mini wystawę pt. *Rysunek, jako wprowadzenie niewidomego w przestrzeń*.

Na prośbę Biura Rzecznika Rządu ds. Osób niepełnosprawnych wykonano recenzję publikacji Marka Kalbarczyka *Dotknij Wrocławia*, Warszawa 2011, wyd. Fundacja Szansa dla Niewidomych.

Dla czasopisma „Przewodnik Bibliotekarza” opracowano artykuł *100 lat normalizacji polskiej książki brajlowskiej. Adnotowane zastawienie dokumentów* (s. Elżbieta Więckowska FSK).

Opracowano redakcyjnie wybór: M. Elżbieta Czacka, *Pisma o Dziele, wybór tekstów*.

Przygotowano i wygłoszono dla kursu szkoleniowego nauczycieli uczących dzieci niewidome i słabowidzące w szkołach ogólnodostępnych realizowanego w ramach projektu: „Doszkalanie specjalistów zajmujących się dziećmi niewidomymi i słabowidzącymi z dodatkowymi ograniczeniami do 12 roku życia, które pozostają bez właściwego wczesnego wsparcia i edukacji szkolnej”, organizowanego przez PZN – dwa wykłady: *Adaptacja materiałów, grafiki, pomocy dydaktycznych; rysunek brajlowski* (s. Elżbie-

ta) i *Publikacje, źródła wiedzy, wskazówek w pracy z uczniem z dysfunkcją wzroku* (p. Beata Hermanowicz).

W konsultacji z pracownikami OSW zaktualizowano program tyflogicznego kursu kwalifikacyjnego.

Zorganizowano 2-dniowy pobyt szkoleniowy w OSW dla dwu Nauczycielek OSW w Krakowie zainteresowanych nauczaniem naszych niewidomych dzieci rysunku (10–11 czerwca 2013 r.).

Rozesłano ankietę do beneficjentów naszego Atlasu do przyrody.

Udział Józefa Plachy w konferencjach naukowych:

- międzynarodowych:
  - *Przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę*. 15–17 marca 2013 r. w Warszawie. *Międzynarodowy Kongres o znaczeniu małżeństwa i rodziny w życiu osoby, społeczeństwa, narodu i świata*. Przewodniczenie i prowadzenie jednej z sesji Kongresu.
- ogólnopolskich:
  - 27–29.05.2013 – w Kazimierzu Dolnym – udział w konferencji zorganizowanej przez Katedrę Pedagogiki Ogólnej, pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Temat konferencji: *Aksjologiczne orientacje w pedagogice*. Wygłoszenie referatu pt. *Znaczenie aksjologii pedagogicznej w integralnej rewalidacji osób z niepełnosprawnością*.
- o zasięgu mniejszym niż ogólnopolski:
  - 24.05.2013 – Udział w konferencji naukowej zorganizowanej przez Szkołę Wyższą im. Bogdana Jańskiego w Warszawie WNS. Temat Konferencji: *Chrześcijańska pedagogika personalno-egzystencjalna ks. prof. Janusza Tarnowskiego*; wygłoszenie referatu pt. *Pedagogika personalno-egzystencjalna oraz jej implikacje religijno-społeczne*.
  - 21.06.2013 – Udział w konferencji naukowej zorganizowanej przez Szkołę Wyższą im. Bogdana Jańskiego

w Warszawie WNS. Temat Konferencji: *Recepcja myśli pedagogicznej Janusza Korczaka w XXI wieku*; wygłoszenie referatu pt. *Janusz Korczak jako prekursor współczesnego rozumienia dialogu*.

Publikacje naukowe Józefa Plachy:

- Rozdział w monografii *Perspektywa integralnego rozwoju osoby w pedagogice chrześcijańskiej*, w: *Wychowanie dzieci i młodzieży w społeczeństwie demokratycznym (na przykładzie Polski i Ukrainy)* pod red. naukową M. Chepil, Wł. Petryka, M.A. Stradowskiego, Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego, Drohobycki Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. I. Franki, Warszawa 2013, s. 184–195. *Pierspiektiwa inteigralnogo rozbitku osobistosti u christianskij piedadogoszczzi*, w: *Wichowanija ditiej ta mołodi u diemocraticznomu suspilstwi (na prikładi Polshczy ta Ukraini)*, (streszczenie w języku ukraińskim. Afiliacja przy WNS SWBJ).

- artykuł naukowy

- *Mężczyzna jako mąż i ojciec – ze szczególnym uwzględnieniem nauczania Jana Pawła II*, „Kwartalnik Naukowy Towarzystwa Uniwersyteckiego Fides et Ratio”, nr 1(13) 2013, s. 66–73.
- *Pedagogika Janusza Tarnowskiego i Janusza Korczaka w dialogu z dzieckiem*, „Zarządzanie i Edukacja”, nr 87, 2013, s. 225–239 (streszczenie w jęz. angielskim – afiliacja przy WNS SWBJ).
- *Janusz Korczak jako prekursor współczesnego rozumienia dialogu*, „Laski” nr 3(113) 2013, s. 87–93.

Konsultowano licznych, zgłaszających się studentów, magistrantów, osoby pracujące na rzecz niewidomych m. in. następujące osoby i grupy osób:

- Arch. Agnieszkę Kłopotowską, z Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej, nt. udostępniania niewidomym architektury,

- Studentkę z WSP w Poznaniu p. Dominikę Małaczek przygotowującą ilustrowaną książkę dla niewidomych dzieci,
- Studentkę Agnieszkę Godlewską przygotowującą u prof. Jacka Pasławskiego pracę magisterską nt. atlasu historycznego dla niewidomych,
- P. Natalię Olenderek-Banaszek, projektanta odzieży w sprawie rozpoznawania kolorów odzieży przez niewidomych,
- Konsultowano opracowania naukowe dot. M. Elżbiety Czackiej (dr Agnieszka Chamera-Nowak, dr Elżbieta Przybył-Sadowska),
- Podjęto współpracę z Działem Promocji w zakresie tworzenia strony internetowej.

To tylko niektóre z udzielanych konsultacji – wiele z nich trudno byłoby uwzględnić w Sprawozdaniu, ponieważ często mają charakter nieformalny i okazjonalny, nie pozbawiając ich jednak walorów merytorycznych.

Dział Brajla

W ciągu roku sprawozdawczego opracowano i przeprowadzono korektę 150 tomów, 57 tytułów. Zmniejszona liczba wydanych tytułów spowodowana jest okresowymi brakami personelu i zmianą formatu książek na większy (zamiast 28 znaków w wierszu – 34).

Jeżeli wydawca nie ma praw majątkowych autora, nie może wydać wersji elektronicznej. Wielu jednak wydawców jest hojnych i życzliwych do tego stopnia, że ofiarowują nam jeszcze drukowany egzemplarz, potrzebny do korekty, bo oczywiście zanim powstanie wersja brajlowska, trzeba przetworzony tekst skorygować. I to najczęściej dwukrotnie: raz w komputerze i raz po druku. Czasami zwracamy się też z prośbą o zezwolenie do samych autorów. Przeważnie zastrzegają sobie – tak autorzy jak i wydawcy – jeden egzemplarz i tylko dla Lasek. Zdarza się, że proszą o przekazanie im jednego egzemplarza. Na ogół się bronimy przed takim wa-

Dział Brajla i Biblioteki w Laskach

runkiem, bo jest to najczęściej zmarnowany egzemplarz, stojący czy leżący gdzieś w kącie.

W minionym roku pomagały nam P. Jadwiga Dąbrowska – oprócz tego pracująca w bibliotece brajlowskiej, p. Elżbieta Harasiuk – pracująca również w Szkole Muzycznej i p. Barbara Prętko, oraz społecznie p. Agnieszka Chamera-Nowak.

Biblioteki

1. Biblioteka brajlowska:

- Obsługa 2-osobowa w wymiarze łącznym 1, 5 etatu.
- Z biblioteki korzystało 120 uczniów i 25 osób dorosłych.
- W chwili obecnej księgozbiór liczy 5651 tytułów, tj. 15 700

tomów.

- Z Działu Wydawniczego w Laskach otrzymano 45 tytułów, tj. 76 tomów.

- W darze otrzymano 2 tytuły, tj. 2 tomy.

- W roku 2013 zarejestrowano 808 wypożyczeń, wypożyczono 981 tomów.

- W poszczególnych placówkach wyglądało to następująco:

Szkoła Podstawowa	389
Gimnazjum	176
Gimnazjum Specjalne	18
Liceum	49
Szkoła Zawodowa	2
Szkoła Zawodowa Specjalna	65
Dorośli	77

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 1 lekcję biblioteczną, w wyniku której pięcioro uczniów zapisano do biblioteki. Miało miejsce 1 nagranie programu telewizyjnego o problematyce niewidomych.

Z niepokojem obserwujemy ciągle malejące zainteresowanie czytelnictwem brajlowskim.

2. Biblioteka czarnodrukowa

Obsługa 1-osobowa w pełnym wymiarze czasu pracy. Biblioteka udostępnia swoje zbiory uczniom, nauczycielom, wychowawcom oraz wszystkim pracownikom Zakładu i ich rodzinom przez 5 dni w tygodniu. Księgozbiór biblioteki jest bardzo zróżnicowany, co wynika z potrzeb czytelników.

Ogółem księgozbiór liczy 30 500 woluminów o wartości 371 tys. zł. Miesięczne zakupy o wartości 200 złotych nieznacznie powiększyły księgozbiór. W minionym roku wartość księgozbioru wzrosła o zaledwie 3,5 tys. zł, z czego zakupy stanowiły 65 woluminów, zaś dary 121 woluminów. Biblioteka posiada również czytelnię, w której znajdują się encyklopedie, słowniki, albumy i inne wydawnictwa popularnonaukowe oraz czasopisma.

Ograniczono prenumeratę czasopism do 17 tytułów specjalistycznych, przekazywanych bezpośrednio do poszczególnych placówek.

Czytelnia służy uczniom do zajęć indywidualnych, wyposażona jest w powiększalniki i tam też znajduje się wypożyczalnia książek w formie „czytaka”.

W roku 2013 bibliotekę odwiedziło prawie 2 tys. czytelników, którzy wypożyczyli 3 167 woluminów. Średnia wypożyczeń dziennie to 16 woluminów.

Obsługa czytelników odbywa się przy pomocy programu komputerowego Mol, co znacznie usprawnia pracę. Na bieżąco dokonuje się opisów bibliograficznych do bazy komputerowej księgozbioru.

Biblioteka nie posiada statusu biblioteki szkolnej, jednak w dużym zakresie pełni jej funkcję (posiada dział lektur szkolnych oraz podręczników w powiększonym druku) i obsługuje dzieci i młodzież naszego Ośrodka. Oprócz wypożyczeń biblioteka przyjmuje grupy klasowe młodzieży szkolnej, które zapoznaje z funkcjonowaniem biblioteki i jej zasobami.

Przygotowywane były okolicznościowe wystawki dotyczące bieżących wydarzeń kulturalnych. Jest w bibliotece miejsce służące prezentacji nowych, zakupionych bądź подарowanych książek.

Pocieszeniem na przyszły rok jest obietnica podwyższenia miesięcznej kwoty na zakup książek do 300 zł.

3. Biblioteka książki mówionej

Obsługa 1-osobowa w wymiarze ½ etatu.

Funkcjonowanie biblioteki opiera się na niewielkim zbiorze kaset magnetofonowych i współpracy z biblioteką książki mówionej PZN przejętą ostatnio przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Cotygodniowa wymiana zamawianych tytułów na kasetach magnetofonowych lub płytach CD zapewniała obsługę 84 czytelników rekrutujących się spośród wszystkich uczniów Ośrodka, a także nauczycieli, wychowawców i pracowników oraz mieszkańców Zakładu.

4. Dział podręczników brajlowskich

W budynku biblioteki znajduje się dział podręczników braj-

lowskich obsługujący wszystkie placówki Ośrodka. Podręczniki były wypożyczane szkołom, a najczęściej uczniom na okres semestru bądź roku szkolnego.

Budynek biblioteki starzeje się w szybkim tempie i wymaga licznych napraw, remontów i usprawnień.

Administracja

I. Stan zatrudnienia

Średnia roczna etatów we wszystkich placówkach TOnO w 2013 roku to 580,522; mniejsza do roku poprzedniego o 12,640 etatów.

II. Dział Remontowo-Budowlany

W roku 2013 dział pracował w składzie 13 osób.

Ważniejsze prace remontowo-budowlane wykonane w 2013 roku:

- Wykonanie prac modernizacyjnych w wielu pomieszczeniach, na terenie niemal wszystkich domów Zakładu. Adaptacje szeregu pomieszczeń do nowych funkcji, przeróbki i modernizacje instalacji: elektrycznych, odgromowych, wodociągowych, ciepłowniczych i kanalizacyjnych. Remonty pokryć dachowych i rynien.

- Porządkowanie terenu, wycinka drzew i chaszczy, wywózka gruzu i złomu z terenu byłych Warsztatów Szkolnych.

- Wykonanie remontu dwóch łazienek, wymiana instalacji wodnych, kanalizacyjnych i elektrycznych, okładzin ściennych i podłogowych oraz dwóch sal dla chorych i części korytarza w północnej części budynku na parterze w Szpitaliku.

- Remont gabinetu fizykoterapii – zabudowa rur c.o. i wodnych wymiana wykładziny podłogowej w Dziale Lekarskim.

- Malowanie pomieszczeń biurowych w budynku biurowo-warsztatowym administracji.

- Ocieplenie ścian, wykonanie nowej elewacji z blachy w „baraku Mariot”.

- Wydzielenie części budynku, wykonanie ścianki, nowych drzwi wejściowych, remont instalacji elektrycznej i c.o. w baraku po „starym metalu”, w części wynajmowanej dla straży pożarnej.

- Remont dwóch łazienek, wymiana instalacji wodnych, kanalizacyjnych i elektrycznych, okładzin ściennych i podłogowych na parterze w Szkole Specjalnej.

- Likwidacja starej hydroforni przy Hoteliku, przebudowa instalacji wodociągowych zasilających budynki Hotelika, św. Antoniego, św. Franciszka, Plomby, Kuchni Centralnej i zakrystii przy Kaplicy.

- Wykonanie remontu pokrycia dachowego, obróbek blacharskich, kominów, wywietrzników i rynien, wykonanie studzienek chłonnych wód opadowych budynku Domu św. Rafała.

- Naprawa dachu nad szatniami dla wychowanków w Domu św. Maksymiliana.

- Remont przyrządów, przygotowanie całego placu zabaw do wydania atestów bezpieczeństwa, naprawa dachu budynku Przedszkola.

- Demontaż starego i wykonanie nowego ogrodzenia, nowych furtek i bramy przesuwnej, budowa złącza kablowego, przebudowa oświetlenia zewnętrznego drogi, montaż pompowni ścieków, budowa studzienki chłonnej i instalacji odpływowej wód opadowych, budowa kanalizacji zewnętrznej od budynku do drogi od strony północnej, niwelacja terenu, wycinka drzew i krzewów, budowa przyłącza telefonicznego, budowa nowych chodników żwirowych i opaski wokół budynku, wykonanie chodników, kilku miejsc parkingowych przed i wewnątrz ogrodzenia oraz podjazdu do budynku Domu Dolańskiego.

III. Dział Zaopatrzenia i Transportu

ZAOPATRZENIE

W roku 2013, podobnie jak w latach ubiegłych, Dział Zaopatrzenia realizował swoje zadania – zaopatrując wszystkie działy

w niezbędne materiały i artykuły potrzebne do sprawnego funkcjonowania Zakładu. Znaczną część dostaw artykułów żywnościowych przejęli dostawcy posiadający transport zgodnie z wymogami (np. samochody chłodnie).

Drobne przesyłki otrzymujemy za pośrednictwem dostaw kurierskich.

TRANSPORT

Zatrudnienie w Dziale Transportu w roku sprawozdawczym uległo zmianie; zatrudnionych było 4 kierowców w pełnym wymiarze czasu pracy.

Podobnie jak w latach ubiegłych, służyliśmy głównie Ośrodkowi Szkolno-Wychowawczemu. Do końca czerwca roku sprawozdawczego kontynuowane było dowożenie dzieci z Warszawy do Szkół w Laskach oraz wyjazdy do ogniska muzycznego.

Wzorem lat ubiegłych obsługiwaliśmy wyjazdy do szpitali, do różnego rodzaju specjalistów – na kontrole i badania lekarskie oraz w miarę możliwości wycieczki dydaktyczno-krajoznawcze, zielone szkoły, kolonie i obozy oraz wyjazdy zagraniczne.

PRALNIA

Pralnia Zakładowa świadczyła usługi dla wszystkich działów Zakładu oraz (odpłatnie) dla osób prywatnych, mieszkańców Zakładu.

IV. Dział Rolny i utrzymanie terenu w Laskach

Działalność rolnicza w roku 2013 obejmowała uprawy (na łącznym obszarze 16,00 ha) ziemniaków, pszenicy, pszenżyta oraz warzyw. Zebrano ponad 10 t ziemniaków, 8,5 t zbóż i ponad 7 t warzyw, nie licząc zieleniny oraz siana z własnych i dzierżawionych łąk (ok. 17,6 t). Rok 2013 był mniej korzystny pod względem zbiorów od roku 2012.

W 2013 roku nastąpiła zmiana struktury GR Laski. Zrezygnowaliśmy z uprawy ziemniaków, zbóż i warzyw (z wyjątkiem ogórków i porzeczek).

Płody rolne były przekazywane do kuchni, a także służyły jako pasza dla zwierząt.

Szacunkowa wartość produkcji roślinnej (zbóż, okopowych, warzyw, roślin ozdobnych) w roku 2013 wyniosła ok. 45.000 zł i była niższa w porównaniu z rokiem 2012.

Dokonano uboju 21 sztuk trzody chlewnej w ubojni (łącznie waga żywca – 3310 kg, mięso w ilości 2674 kg przekazano na potrzeby stołówek). Dla utrzymania zwierząt pasze i ściółka przygotowywane są z własnej produkcji polowej (zboża, odpady ziemiaków i warzyw, siano i słoma).

Szacunkowa wartość produkcji zwierzęcej w 2013 wyniosła ok. 22.400 zł.

Podobnie jak w latach ubiegłych prowadzono hodowlę własnych kwiatów ozdobnych w szklarni z przesadzaniem do gruntu bądź skrzynek.

Zasiew i utrzymanie wszystkich upraw w stanie wolnym od chwastów i chorób było możliwe dzięki siedmiu życzliwym firmom, które przekazały nieodpłatnie materiały siewne, środki ochrony roślin i nawozy, a także sadzonki kwiatów.

Dział zajmuje się również utrzymaniem koni dla potrzeb hipoterapii (karmienie, sprzątanie boksów, wywożenie obornika, wyprowadzanie na wybieg).

Na bieżąco były prowadzone remonty maszyn i urządzeń rolniczych.

Prace usługowe na rzecz całego Zakładu:

- prace transportowe i rozładunkowe,
- prace porządkowe,
- utrzymanie zieleni (nawożenie, koszenie, grabienie, stryżenie żywopłotów, przygotowanie kompostu),
- zimowe utrzymanie dróg,
- usługi asenizacyjne (ok. 130 beczkowozów),
- utrzymanie psów.

Do zadań Działu należy również ochrona terenu Zakładu.

Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy w Sobieszewie

Ośrodek zajmuje powierzchnię ok. 5 ha, położony jest w odległości 2,5 km od morza. Przylega od strony drogi do Martwej Wisły.

W roku 2013 przyjmowano, podobnie jak w latach poprzednich, zarówno zorganizowane grupy jak i indywidualnych gości. Niemalże we wszystkie weekendy przyjeżdżały grupy na kilkudniowe pobyty. W ciągu całego minionego roku przyjeżdżały grupy niewidomych z całej Polski na dwutygodniowe turnusy szkoleniowe w ramach programu PFRON „Naprawdę można”. Odbył się 14 turnusów szkoleniowych z udziałem 140 uczestników z pierwszą grupą niepełnosprawności z tytułu wzroku wraz z opiekunami. W okresie letnim z turnusów rehabilitacyjnych korzystały dzieci i młodzież z naszego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Laskach i w Rabce. Kilkanaście osób skorzystało z indywidualnych turnusów rehabilitacyjnych dofinansowywanych przez PCPR.

Dział Absolwentów kilkakrotnie organizował szkolenia dla osób z dysfunkcją wzroku z projektu „Wsparcie osób niewidomych na rynku pracy III”. W ciągu roku dzieci oraz rodzice z Wczesnej Interwencji i Przedszkola korzystały z wyżywienia w związku z uczestnictwem w zajęciach rehabilitacyjnych. Z pobytu w Ośrodku korzystały również Siostry Franciszki podczas swojego odpoczynku. Gościliśmy również księży z grupami młodzieżowymi, grupy rekolekcyjne oraz kleryków z różnych seminariów. W miesiącu czerwcu przez okres 10 dni w Ośrodku przebywała grupa młodzieży z Liceum Ogólnokształcącego w Marcinkowicach o profilu „Pożarnictwo i Ratownictwo”.

W związku z ustalonym przez Zarząd Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi systemem zniżek dla poszczególnych grup korzystających z pobytu i wyżywienia w Ośrodku (niewidomi, niedowidzący, przewodnicy, dzieci, pracownicy Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi) w 2013 roku udzielono łącznie rabatów

w kwocie: 78.963,00 zł (słownie: siedemdziesiąt osiem tysięcy dwieście sześćdziesiąt trzy złotych).

W roku 2013 r. z pobytu w Ośrodku skorzystało 3139 osób.

Dom Pomocy Społecznej dla Niewidomych Mężczyzn w Niepołomicach

Placówka ta wciąż się rozwija.

Księdzu Jackowi Ponikowskiemu – dyrektorowi Domu – 23 kwietnia 2014 roku – wręczono nagrodę Znak i Hestii im. Księdza Józefa Tischnera. Jest to prestiżowe wyróżnienie dla działalności Księdza oraz wszystkich osób zaangażowanych we współpracę z grupą niewidomych znajdującym w tamtym środowisku swój drugi dom.

Zakład Opiekuńczo-Rehabilitacyjny dla Niewidomych Kobiet w Żułowie

W roku 2013 w Domu przebywało 68 pensjonariuszek. Średnia wieku mieszkanki wynosiła 61 lat. Rozpiętość wiekowa osób przebywających w placówce kształtowała się od 19 do 92 lat.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca Domu w Żułowie w 2013 r. wynosił 2.306 zł.

W roku 2013 do DPS zostały przyjęte cztery nowe osoby, cztery mieszkanki zmarły, jedna pensjonariuszka, na własną prośbę, powróciła do rodzinnego domu.

W roku 2013 w Ośrodku w Żułowie zostały przeprowadzone remonty pomieszczeń za ponad 45.000,00 zł.

10 maja 2013 roku została podpisana umowa o dofinansowanie Projektu Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach „Żyjmy Piękniej i Bardziej Aktywnie w Naszym Domu w Żułowie”, programu „Poprawa jakości usług świadczonych w domach pomocy społecznej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych”, obszaru tematycznego „Ochrona Zdrowia” Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W ramach dofinansowania w listopa-

Dom Nadziei w Żułowie

dzie 2013 r. rozpoczęły się prace związane z przebudową i rozbudową budynku Centrala, tzw. Pałacu w Żułowie, na potrzeby zajęć rehabilitacyjnych i aktywizacyjnych dla mieszkanki Domu oraz zostały zorganizowane liczne i różnorodne szkolenia i kursy dla pracowników DPS.

Dom w Żułowie zapewnia mieszkańcom całodobową opiekę oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, zdrowotnych, społecznych i religijnych. Umożliwia rozwój osobowości poprzez świadczenie usług zgodnie z obowiązującym standardem.

Istotnym elementem działalności Domu Pomocy Społecznej jest praca socjalno-terapeutyczna ze szczególnym uwzględnieniem zajęć terapeutycznych. Formy i charakter tego rodzaju zajęć dostosowane są do potrzeb, możliwości i zainteresowań mieszkańców Domu. Udział w terapii umożliwia rozwój umiejętności – ich doskonalenie i nabywanie nowych, aktywizację, zdobywanie umiejętności życia codziennego i zaradności osobistej. Zajęcia terapeutyczne w dużej mierze pomagają w kształtowaniu właściwych relacji międzyludzkich i oddziałują na procesy integracyjne lokalnych społeczności.

W DPS prowadzone są następujące zajęcia: rehabilitacja ruchowa, terapia psychologiczna, zajęcia z chóru, zajęcia w WTZ. Przy WTZ i DPS działa amatorski teatr im. Karola Wojtyły.

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA Z ŻYCIA DOMU:

- **25.01.2013 r.** Odwiedziły nas Dzieci z Niepublicznego Przedszkola Specjalnego prowadzonego przez Stowarzyszenie Integracyjne „Magnum Bonum” w Krasnymstawie. Sympatyczni, mali goście wystąpili w przedstawieniu artystycznym dedykowanym naszym Mieszkankom z okazji Dnia Babci. Dzieci złożyły życzenia wszystkim Paniom, obdarowując je także pięknymi, własnoręcznie wykonanymi upominkami. Duże zainteresowanie Przedszkolaków wzbudziła prezentacja bezwzrokowych technik pracy, którymi posługują się w codziennym życiu osoby niewidome oraz słabowidzące.

- **11.02.2013 r.** Mieszkanki Domu uczestniczyły w Archidiecezjalnych obchodach XXI Światowego Dnia Chorego. W trakcie uroczystości w Archikatedrze Lubelskiej brały udział w modlitewnym czuwaniu zakończonym indywidualnym błogosławieństwem. Chór „Słoneczny Krąg” aktywnie uczestniczył w oprawie muzycznej Mszy św., której przewodniczył ks. Abp Stanisław Budzik.

- **11.05.2013 r.** Grupa mieszkanek, pracowników oraz sióstr przebywała w Kozłówce, gdzie odbyły się uroczystości związane z obchodami 67 rocznicy Sakry Biskupiej do Katedry Lubelskiej – Sługi Bożego Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Dzień Pamięci Prymasa Tysiąclecia został zorganizowany przez Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” oraz Muzeum Zamoyskich w Kozłówce. Spotkanie rozpoczęło się Mszą św. w kaplicy pałacowej, podczas której oprawę muzyczną przygotował nasz chór „Słoneczny Krąg”. W dalszej części spotkania był czas na referaty, jednym z prelegentów była s. Lidia FSK z tematem „Świętych można spotkać wszędzie”. Odbył się także koncert chóru z Żułowa.

- **29.05.2013 r.** Miała miejsce XIV Pielgrzymka Środowisk Pomocy Społecznej do Sanktuarium Matki Bożej Kębelskiej w Wą-

wolnicy. W pielgrzymce uczestniczyło 35 osób z Domu Nadziei. Mieszkancki, pracownicy, siostry oraz ks. prof. Antoni Tronina dołączyli w Wąwolnicy do modlitewnego grona z całej Lubelszczyzny. Ksiądz Kustosz zapoznał Pielgrzymów z bogatą i cudowną historią Sanktuarium. J.E. Ks. Arcybiskup Stanisław Budzik przewodniczył koncelebrowanej Mszy św., w której liturgicznej oprawie towarzyszył chór „Słoneczny Krąg”.

- **6.06.2013 r.** Dom Pomocy Społecznej im. Wiktorii Michalisowej w Lublinie obchodził Jubileusz 80-lecia istnienia. Wśród licznie zgromadzonych gości były także mieszkanki naszego Domu, pracownicy oraz siostry. Chór „Słoneczny Krąg” uczestniczył w liturgicznej oprawie Mszy św.

- **9.06.2013 r.** W Parafii Miłosierdzia Bożego w Kraśniku miała miejsce uroczystość religijna związana z wprowadzeniem na stałe służby Bożej do nowego kościoła parafialnego. W trakcie pięknej uroczystości śpiewał chór „Słoneczny Krąg”.

- **28.06.2013 r.** Uczestniczyliśmy w festynie integracyjnym „Powitanie Lata”, który zorganizował Dom Pomocy Społecznej im. Błogosławionego Jana Pawła II w Lublinie. Jedną z atrakcji spotkania był „Festiwal Piosenki Wakacyjnej”. Wśród grona laureatów były mieszkanki naszego Domu, które zdobyły I miejsce za prezentację utworu pt. „Lipa”.

- **1.07.2013 r.** był szczególnym dniem dla naszej społeczności. Od samego rana wszyscy oczekiwaliśmy spotkania z dr. Wandą Półtawską, która przebywała w naszym Domu wraz z mężem i córką. W trakcie ponad dwugodzinnego spotkania Pani Wanda mówiła nam o bardzo ważnej roli rodziny, zadaniach, jakie każdy człowiek ma do spełnienia w swoim życiu.

- **9.07.2013 r.** Grupa mieszkanek Domu udała się na wycieczkę do pobliskiego Zamościa. Z bardzo dużym zainteresowaniem i ciekawością zwiedzały ZOO, gdzie mogły zapoznać się, z bardzo bliska, z egzotycznymi gatunkami zwierząt. Natomiast zwie-

dzanie Starówki było okazją do zapoznania się z historią miasta zwanego Perłą Renesansu.

- **6.08.2013 r.** Kolejna grupa Mieszkanek udała się na wycieczkę do Kozłówek. Panie bardzo chętnie zwiedzały Muzeum Zamoy-skich. Zadbane wnętrza pałacu zachęcały do zapoznawania się z licznymi eksponatami i związaną z nimi historią. Natomiast piękny teren wokół pałacu był wysmienitym miejscem do odpoczynku.

- **16.09.2013 r.** Chór „Słoneczny Krąg” został zaproszony przez Proboszcza Parafii pw. Świętego Bartłomieja w Łopienniku Nadrzecznym do uczestnictwa w liturgii Mszy św., poprzedzonej półgodzinnym koncertem.

- **2.10.2013 r.** Gościliśmy w Domu Nadziei, z krótką wizytą, Marszałka Województwa Lubelskiego pana Krzysztofa Hetmana wraz z towarzyszącymi osobami: Starostą Krasnostawskim panem Januszem Szpakiem oraz Dyrektorem Departamentu Regionalnego Programu Operacyjnego panią Anetą Pieczykolan. Chór „Słoneczny Krąg” powitał Gości śpiewem.

- **15.10.2013 r.** Pensjonariuszki naszego Domu uczestniczyły w VI Festiwalu Pieśni Maryjnej, zorganizowanym przez Dom Pomocy Społecznej „Betania” w Lublinie. Mieszkanki zaprezentowały pieśni „Maria Salve” i „Matko Świętego Kościoła” z płyty „Królowa Nieba” w wykonaniu „Słonecznego Kręgu”.

- **16.10.2013 r.** Mieszkanki Domu oraz uczestniczki WTZ wzięły udział w VII Przeglądzie Poezji Śpiewanej i Recytowanej „O Księżyc Twardowskiego” zorganizowanym przez WTZ w Biszczy. Występ reprezentantek Domu Nadziei został wyróżniony w kategorii poezji śpiewanej.

- **6.11.2013 r.** W Domu Nadziei miało miejsce uroczyste spotkanie z okazji Święta Pracowników Pomocy Społecznej. W trakcie spotkania mieszkanki oraz uczestnicy WTZ przedstawili pracownikom oraz zaproszonym gościom aranżację bajki pt. „Brzydkie Kaczątko”.

• **14.11.2013 r.** Mieszkancki Domu i uczestnicy WTZ złożyli wizytę w Szkole Podstawowej w Kraśniczynie. W trakcie pobytu zaprezentowaliśmy uczniom oraz nauczycielom przedstawienie teatralne pt. „Brzydkie Kaczątko”.

• **21.11.2013 r.** Chór „Słoneczny Krąg” koncertował w Archikatedrze Lubelskiej z okazji Wojewódzkich Obchodów Dnia Pracownika Socjalnego. Występ chóru poprzedzała uroczysta Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem ks. abp. Stanisława Budzika.

• **19.12.2013 r.** Mieszkancki, pracownicy, siostry oraz zaproszone bliskie nam osoby zgromadzili się w świetlicy Domu, by podzielić się opłatkiem i złożyć sobie świąteczne życzenia. W świąteczny nastrój wprowadził nas montaż słowno-muzyczny pt. „Ktoś puka do drzwi” w wykonaniu mieszkanki i uczestników WTZ.

Zakończenie

Dziękuję wszystkim dyrektorom i kierownikom za dostarczenie materiałów do opracowania zaprezentowanego Sprawozdania.

Chciałbym również w imieniu Zarządu Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi wyrazić swą wdzięczność wszystkim pracownikom placówek Towarzystwa, którzy swoją ofiarną służbą angażują się na rzecz dobra niewidomych.

oprac. Sekretarz Zarządu
Józef Placha